

Tweede Kamer, Hersteloperatie kinderopvangtoeslag

VERSLAG VAN EEN COMMISSIEDEBAT

Concept

De vaste commissie voor Financiën heeft op 14 oktober 2026 overleg gevoerd met mevrouw Palmen-Schlangen, staatssecretaris Herstel Toeslagen, over:

- **de brief van de staatssecretaris Herstel Toeslagen d.d. 18 september 2026 inzake voortgangsrapportage hersteloperatie toeslagen over de periode januari tot en met juni 2026 (23ste vgr) (36708, nr. 110);**
- **de brief van de staatssecretaris Herstel Toeslagen d.d. 16 juni 2026 inzake publicatie evaluatie van de Oudercommissie (36708, nr. 104);**
- **de brief van de staatssecretaris Herstel Toeslagen d.d. 3 juli 2026 inzake stand van zaken hersteloperatie toeslagen juni 2026 (36708, nr. 108);**
- **de brief van de staatssecretaris van Financiën d.d. 3 juli 2026 inzake opvolging gesprek ondernemers over petitie "Oók ondernemers zijn ten onrechte als fraudeur gezien" (36708, nr. 107);**
- **de brief van de staatssecretaris van Financiën d.d. 29 september 2026 inzake opvolging onderzoeken datakluis (31066, nr. 1578).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Chris Jansen

De griffier van de vaste commissie voor Financiën,
Weeber

Voorzitter: Van Eijk
Griffier: Lips

Aanwezig zijn zeven leden der Kamer, te weten: Abdi, Ceulemans, Inge van Dijk, Van Eijk, Ergin, Mathlouti en Vlottes,

en mevrouw Palmen-Schlangen, staatssecretaris Herstel Toeslagen.

Aanvang 13.31 uur.

De voorzitter:

Goedemiddag allemaal. Welkom bij de vaste commissie voor Financiën. Aan de orde is het commissiedebat over de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Welkom aan de staatssecretaris en haar ondersteuning. Welkom aan de leden. De heer Ergin heeft aangegeven zijn inbreng te doen en dan naar een ander debat te moeten vertrekken. Omdat zij officieel geen lid is van deze commissie, zou ik de leden graag willen vragen om toestemming te geven voor de deelname van mevrouw Abdi namens PRO. Ik zie instemmend geknik. Dat is mooi. De indicatieve spreektijd is vijf minuten. Ik stel voor dat

we gaan starten. Ik geef het woord aan de heer Ergin, die zijn inbreng zal doen namens de fractie van DENK.

De heer **Ergin** (DENK):

Voorzitter, dank u wel. Zes jaar nadat het toeslagenschandaal in zijn volle omvang aan het licht kwam, moeten we een pijnlijke conclusie trekken. De hersteloperatie is nog altijd niet waar zij had moeten zijn. En ja, we zien in de voortgangsrapportage dat er stappen zijn gezet, maar we zien ook gewoon enorme achterstanden, wachtrijen en juridische problemen.

Voorzitter. Ik wil beginnen met de belofte over eind 2027. Eigenlijk is het geen belofte, maar een deadline die de staatssecretaris zelf heeft opgelegd. Ik vind het echt bijzonder aan de brief van de staatssecretaris dat zij erkent dat er druk staat op de deadline van eind 2027, maar dat zij tegelijkertijd blijft vasthouden aan die deadline. Wat is het nou? Gaat deze staatssecretaris die deadline halen of niet? Zagen we dit niet al van mijlenver aankomen aangezien de Raad van State al een aantal maanden geleden heeft aangegeven dat als de hersteloperatie in dit tempo doorgaat, het achttien jaar duurt voordat alle ouders zijn geholpen?

Voorzitter. Dan wil ik het graag hebben over SGH. We zien dat ongeveer 80% van de ouders die aanvullende schadecompensatie ontvangen, kiezen voor SGH. SGH doet nu ongeveer 300 aanvragen per maand. We lezen in de brief van de staatssecretaris dat ze dat graag wil versnellen naar 675. Je zou denken dat als een staatssecretaris aangeeft voor versnelling te zijn, dat gewoon netjes is afgestemd met SGH. Maar als ik kijk naar wat SGH zelf naar buiten brengt, zie ik dat SGH zegt: "Wij houden ons helemaal niet aan die deadline. Bij ons gaat het niet alleen om aantallen. Bij ons gaat het ook om het verhaal en het herstel van de ouders zelf." Ook daar zou ik graag een reactie van deze staatssecretaris op willen, want de staatssecretaris heeft het weer over versnelling. SGH zou moeten verdubbelen. Volgens mij kunnen we vraagtekens plaatsen bij of dat realistisch is.

Wat ik ook zeer bijzonder vind aan de brief van de staatssecretaris is dat ze het erover heeft dat ze naar termijnen wil kijken en dat ze een taskforce in het leven roept. We hebben een spoedadviescommissie gehad, we hebben een bestuurlijk regisseur gehad en daarvoor nog hebben we talloze commissies gehad. We hebben eigenlijk alle vormen van commissies gehad en waar komen we op uit? Op taskforces. Ik ben taskforces in dit huis gewend als het bijvoorbeeld gaat om mensenhandel, om problematisch gedrag, om antisemitismebestrijding. Maar een taskforce gericht op ouders? Wat voor taskforce is het nou, zou ik de staatssecretaris willen vragen. Is een taskforce wel geschikt? Dat zeg ik ook gezien het vraagstuk waarbij het niet alleen maar gaat om iets stevig aanpakken, iets stevig versnellen, maar waarbij het ook nog steeds gaat om mensen van wie we het vertrouwen nog moeten herstellen. Althans, het vertrouwen in de overheid moet hersteld worden. Kan de staatssecretaris iets meer zeggen over de termijnen die zij graag wil invoeren? Wat gebeurt er nou als zo'n ouder zo'n termijn niet haalt om welke reden dan ook?

Voorzitter. DENK vindt het belangrijk dat als een politieke deadline, die door het kabinet zelf is vastgelegd, niet wordt gehaald, de ouders daar nooit de dupe van mogen zijn, zeker niet als het gaat om een overheid die haar eigen zaakjes niet op orde heeft. Op 30 juni stonden er namelijk nog 6.000 bezwaren open. We zien dat bij aanvullende schade

het bezwaarpercentage rond de 50% ligt. Dat is niet even 50%. Dan kan de staatssecretaris niet weggomen met stellen dat besluiten alleen beter moeten worden uitgelegd. Dan is er toch iets fundamenteleers aan de hand?

Voorzitter. Mijn volgende punt gaat over DUO-schulden. Duizenden jongeren, die inmiddels niet meer jong maar veel ouder zijn, hebben we tijdens het toeslagenschandaal de schulden ingeduwd. Die jongeren zijn niet alleen met een trauma, maar ook met een schuldenberg uit het toeslagenschandaal gekomen. Zij moesten noodgedwongen maximaal lenen om te overleven. Ik vind het gewoon heel onrechtvaardig om steeds maar weer tegen deze jongeren te zeggen dat het geld op is. Er wordt gezegd: sorry, het geld is op, dus wij kunnen jullie niet helpen. Nu lezen we in de brief dat het kabinet zegt: we hebben gekeken welke ruimte er in de wet is om deze jongeren te helpen. De conclusie is: die ruimte is er niet. Maar de zes lokale jeugd- en kindermobudsmannen brengen de hardheidsclausule in de Wet studiefinanciering in, en dan zien we volgens mij dat er juist wel wettelijke ruimte is. Ik zou graag een reactie van de staatssecretaris willen op het voorstel van de kindermobudsmannen. Ik hoop dat we echt al die jongeren die nu met tienduizenden euro's aan studieschuld zitten, kunnen helpen.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel. We gaan verder met mevrouw Inge van Dijk, die haar inbreng zal doen namens de fractie van het CDA.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Dank je wel, voorzitter. We hebben al heel vaak met elkaar afgesproken dat ouders sneller duidelijkheid moeten krijgen. In de vorige voortgangsrapportage was de inzet al om de voorraad bezwaren tegen de integrale beoordeling eind 2026 af te handelen. Tegelijkertijd werden er toen al risico's voor die planning genoemd. En nu, driekwart jaar later, lezen we dat die ambitie bij lange na niet wordt gehaald. Ook de doelstelling voor aanvullende schade, in 2027, staat onder druk. Er is dus een enorm gat tussen problemen signaleren en acteren. En het gevolg? Ouders wachten te lang op een antwoord dat bepalend kan zijn voor de rest van hun herstel en daarnaast betaalt de UHT tot eind juni over de hersteloperatie zo'n 63 miljoen aan dwangsommen. Beide aspecten zijn kosten van vertraging.

De staatssecretaris komt nu met versnellingsvoorstellen en hierover heb ik best wel een aantal vragen. De brief noemt bijvoorbeeld triagegesprekken met advocaten en uitbreiding van de BAC, maar hoeveel extra versnelling van het afhandeltempo verwacht de staatssecretaris hiermee concreet? Ik zie namelijk nog wel wat haken en ogen. Zij schrijft bijvoorbeeld dat extra BAC-capaciteit pas helpt als UHT tijdig volledige dossiers aanlevert. In hoeveel zaken lukt dat nu? Wie lost het op als een dossier tussen organisaties blijft hangen of als de gecombineerde afronding van bezwaar en aanvullende schade in een vso niet lukt?

Voorzitter. Meer samenwerken met advocaten vinden wij een goed voorstel. Daarvoor is het inderdaad van belang dat ouders, advocaten en uitvoerders weten waar zij aan toe zijn. De staatssecretaris wijst op de gezamenlijke schadekaders die stabiliteit moeten bieden. Helaas bereiken ons toch weer signalen, van advocaten die betrokken zijn bij

het SGH-traject, dat schadeposten soms worden afgewezen op basis van interne voorwaarden die gesteld zijn door het ministerie en die vervolgens niet terug te vinden waren in het uniform schadekader. In een casus ging het bijvoorbeeld om de schadepost noodgedwongen verhuizing, waarbij een aanvullende voorwaarde werd genoemd, die volgens de betrokken advocaat niet uit het schadekader blijkt. Ik hoor daarom graag van de staatssecretaris de toezegging dat zij erop gaat toezien dat SGH en andere herstelroutes uitsluitend beoordelen op basis van gepubliceerde wet- en regelgeving en openbare schadekaders, zodat voorkomen wordt dat ouders en hun advocaten worden geconfronteerd met niet-kenbare regels bij de beoordeling van schade.

Voorzitter. In de voortgangsrapportage lees ik bij dilemma's dat ouders de tijd krijgen, maar dat er anderzijds ook gestuurd moet worden op spoedig financieel herstel en de termijnen voor ouders. Zij spreekt meermaals over het belang van het collectief. Is dat collectief er, vraag ik mij af. Er zijn namelijk grote verschillen tussen ouders. Een grote groep zal misschien relatief snel de processen kunnen doorlopen, maar er is gewoon een groep ouders met complexe casussen waarbij het de vraag is of het voor hen überhaupt haalbaar is, maar ook of we dat moeten willen. Zou je die groep niet tot een bijzondere categorie buiten het reguliere proces moeten benoemen, zodat inderdaad het overgrote deel van de gedupeerde ouders eind 2027 financieel hersteld kan worden, maar de ouders die bijzondere aandacht verdienen niet in dezelfde pas mee hoeven lopen? Iets proberen te behandelen als eenheidsworst terwijl het dat niet is, leidt namelijk tot vertraging.

Met betrekking tot versnellen, SGH en het artikel in Trouw heeft collega Ergin al vragen gesteld.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Dank aan collega Van Dijk voor haar betoog. Ik ben het eigenlijk met haar eens. Ik ben alleen nieuwsgierig hoe ze die bijzondere categorie voor zich ziet. Wie moet die definiëren? Waar zou het vandaan moeten komen? Vindt u dat het lokaal moet zijn en dat gemeenten bijvoorbeeld aangeven "dit gezin of deze ouders vinden wij wel in aanmerking komen"? Hoe ziet mevrouw Dijk dat eigenlijk voor zich? Ik ben er namelijk wel van gecharmeerd, maar ik zou daar graag iets meer over willen horen.

De **voorzitter**:

Het is mevrouw Van Dijk, Inge van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Jimmy Dijk is hier normaal gesproken ook aanwezig, maar die heeft andere verplichtingen en dat is papa spelen. Dat is ook heel mooi en belangrijk.

We hebben deze discussie al best wel vaak gehad binnen de commissie. Ik snap die vraag ook heel goed. We hebben het al vaker gehad over gemeentes die de mogelijkheid hebben om casussen door te leiden, maar mijn vraag is eigenlijk als volgt. Op het moment dat je zo'n post identificeert en je leidt die door, waar komt die dan terecht? Komt die dan in het reguliere proces, maar misschien ergens vooraan? Mij lijkt het gewoon verstandig om die misschien uit het reguliere proces van snelheid maken te halen en te bekijken of we die op een manier kunnen behandelen die misschien iets meer tijd kost, maar waarvan we dat accepteren, omdat we gewoon denken dat nodig te hebben met elkaar. Misschien zou je ook met data toch het een en ander kunnen

analyseren. Hebben mensen veel aanvullende schade? Zo kun je nog een aantal criteria bedenken. Is er sprake van uithuisplaatsingen? Zo zijn er met elkaar heel veel criteria te bedenken. We weten ook al heel veel over ouders. Het is natuurlijk niet zo dat die grote groep ouders totale onbekenden zijn voor het ministerie en voor ons. Het gaat mij erom dat we die effort er gewoon eens een keer in steken. We willen namelijk versnellen. Ik denk ook dat dat goed is, maar niet voor iedereen.

De voorzitter:

In tweede instantie. Ik was bij aanvang van de termijn van de Kamer vergeten aan te geven dat we drie interrupties in tweeën doen. Het mag dus in tweeën, mevrouw Abdi, als het een vervolgvraag is op dit onderdeel.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Terecht. Ik denk alleen dat de voorwaarde moet zijn ... Ik zit niet heel vaak bij deze commissie, zeg ik erbij, maar ik heb toevallig wel heel veel ervaring met deze casuïstiek. Ik ben laatst ook in Arnhem op bezoek geweest bij hulpverleners die betrokken zijn. Zij zeggen: "Die deadline hangt ons als een soort zwaard van Damocles boven het hoofd. Er staat enorm veel druk op de uitvoering. Er staat enorm veel druk op de relaties." Ik vind het een heel goed voorstel van Van Dijk. Ik ben dus blij dat het er is. Ik denk dan alleen: wat is dan eigenlijk uw verzoek aan de staatssecretaris? We zitten nu namelijk wel met het volgende. In de brief lees ik tien of misschien wel twintig keer dat eind 2027 het financieel herstel afgerond moet zijn, maar als je het land ingaat en je met mensen praat, hoor je dat zij zeggen: dit is gewoon niet haalbaar; we maken weer dezelfde fout. Kan ik dan rekenen op mevrouw Van Dijk om de staatssecretaris ertoe te verleiden met een concreet plan te komen dat verder gaat dan alleen triage en termijnen? De uitvoering moet het uiteindelijk doen en geeft aan dat dit hen gewoon onvoldoende lukt.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik stel natuurlijk niet voor niks die vraag. Het is gewoon een idee dat al een tijd in mijn hoofd zit en waarover ik ook al verschillende keren vragen heb gesteld. Mocht de beantwoording onvoldoende zijn, dan sta ik er dus zeker voor open om samen tot een goed voorstel te komen.

De voorzitter:

U vervolgt uw betoog.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Een voorbeeldje. De staatssecretaris zegt dat ervaren juristen schaars zijn, maar juist daarom zou je werk ook scherper kunnen verdelen. Welke zaken zijn relatief eenvoudig, bijvoorbeeld bezwaren zonder aanvullende schade, en kunnen misschien door extra behandelaars worden opgepakt? Hoe houdt zij de ervaren juristen vervolgens beschikbaar voor juist de complexere zaken?

Voorzitter. Ik mis een meetlat waarmee we eerder dan het veegmoment van 1 april kunnen zien of de versnellingsaanpak werkt. Want heel eerlijk, de brief geeft mij nog onvoldoende vertrouwen dat de staatssecretaris op dit moment grip heeft op de hele keten. Graag hoor ik dus concreet welke resultaten zij verlangt en wanneer zij ingrijpt. Dit wil ik als Kamerlid ook kunnen toetsen. Ik denk zelf aan een overzicht met daarin een stand van de voorraad, het benodigde afhandeltempo, de daadwerkelijk beschikbare capaciteit, concrete resultaten op korte termijn en de besluiten die zij neemt als die

resultaten uitblijven. Kan zij de Kamer een dergelijk overzicht doen toekomen?

Voorzitter. Dan de DUO-schulden van jongeren. Hier moeten snel veel grotere stappen op gezet worden. Ik ben het getreuzel en de discussie hierover eigenlijk wel een beetje zat, want hier hebben we het ook al jaren over. We lezen in de voortgangsrapportage dat sinds de openstelling van de speciale telefoonlijn bij DUO in maart 143 gesprekken zijn binnengekomen en dat jongeren de weg naar de gemeente niet goed weten te vinden. Natuurlijk is dat geen verrassing. Jongeren bereik je met kanalen die jongeren gebruiken en door daar jongeren waar ze zich in herkennen voor in te zetten. Graag zou ik voor het einde van het jaar een voorstel hiervoor zien verschijnen. Ik weet dat Paul Blokhuis jongeren al regelmatig spreekt hierover, dus het moet gewoon mogelijk zijn.

Tot slot de erkenning van psychisch leed in de schadebeoordeling. Voor een gedupeerd gezin is recent in onafhankelijk deskundigenonderzoek vastgesteld dat er een rechtstreeks oorzakelijk verband is tussen de toeslagenaffaire en psychische klachten binnen het gezin. Dat is een serieuze conclusie. Ik ben benieuwd hoe de staatssecretaris deze uitspraak weegt. Als we kunnen vaststellen welk psychisch leed de overheid heeft veroorzaakt, moeten we ook kunnen uitleggen hoe we dat leed daadwerkelijk recht doen.

Dank je wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Abdi, die haar inbreng zal doen namens de fractie van PRO.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Dank, voorzitter. Vandaag vervang ik mijn collega Lisa Westerveld, die nu bezig is met de begroting van Volksgezondheid. Maar niet getreurd, want ook mij gaat dit onderwerp aan het hart; ik zei dat net al. Ik heb eerder als lokaal raadslid heel veel meegemaakt, maar ook in mijn eigen omgeving en in mijn eigen gezin. Ik heb de afgelopen jaren van dichtbij gezien hoe hele gewone mensen werden vermorzeld door een nietsontziende overheid. Ook het feit dat we nu twee keer per jaar debatteren over dit onderwerp, over iets wat zo veel heeft gedaan met het vertrouwen in en het draagvlak voor de overheid, geeft wel te denken. Maar goed, ik ben niet degene die hierover gaat.

Voorzitter. Al heel vaak is aandacht gevraagd, ook buiten de politiek, voor de positie van gedupeerde jongeren. De lokale kindermobudsmannen, de Nationale ombudsman, de VNG, de Inspectie belastingen, toeslagen en douane, noem maar op: iedereen heeft de staatssecretaris opgeroepen om met oplossingen te komen voor deze jongeren. Maar zoals mijn collega van het CDA ook al aangaf: het duurt wel heel erg lang. Er worden ook heel veel smoesjes gebruikt. Hoeveel noodkreten willen wij nog gaan negeren? Hierover heb ik de volgende vragen. Is de staatssecretaris bereid om serieus te kijken naar de oproep van de lokale kindermobudsmannen om de hardheidsclausule op grond van de Wet studiefinanciering te benutten om gedupeerde jongeren te helpen? Kan de staatssecretaris uitgebreid ingaan op de brief en per onderdeel aangeven waar zij het wel of niet mee eens is? Is de staatssecretaris ook bereid om jongeren als zelfstandig gedupeerden te erkennen, waartoe al deze organisaties oproepen? Zo nee, waarom legt ze dan de inmiddels vele brieven en adviezen om dat wel te doen naast zich neer? Ik wil niet horen dat we dat nu eenmaal zo afgesproken hebben, want afspraken zijn

uiteindelijk te wijzigen en dat is ook aan de politiek. Ook concreet: om hoeveel geld gaat het als we het hebben over de schulden van DUO-jongeren? Is de staatssecretaris bereid om hier onderzoek naar te laten doen? Er blijkt namelijk wel degelijk een grondslag te zijn om de gegevens van gedupeerde jongeren te delen met gemeentes om hen in het kader van de brede ondersteuning te helpen. Zou zij met DUO, in gezamenlijkheid, willen achterhalen over welk bedrag we het dan maximaal hebben?

Voorzitter. Ik zei eerder al in mijn interruptie op collega Van Dijk dat de staatssecretaris al een tijdje benadrukt dat we in de afrondende fase van de hersteloperatie zitten. Maar liefst tien keer wordt er in de brief herhaald dat eind 2027 het financieel herstel afgerond moet zijn. Laat ik vooropstellen dat we natuurlijk allemaal willen dat dit klaar is. Maar financieel herstel wil niet per se zeggen dat er daarmee ook sprake is van emotioneel herstel. Ik vind het heel belangrijk — dat zeg ik als iemand die ervaring heeft in de lokale politiek — dat de uitvoering het uiteindelijk moet doen. Het kan niet zo zijn dat er grote verschillen zijn tussen Assen, Tubbergen, Utrecht of Amsterdam. Ik vind het zorgelijk dat hulpverleners aangeven: wij worden continu overvallen door nieuwe beleidswijzigingen vanuit de overheid en nu hangt er een zwaard van Damocles boven ons hoofd dat ook drukt op de relatie die we hebben met juist de ouders die behoren tot de bijzondere categorie om hen te kunnen ondersteunen. Als wij met elkaar constateren dat er nog veel moet gebeuren ten aanzien van de bezwaarschriften alleen al en als het gaat over het opschalen van de Stichting (Gelijk)waardig Herstel — die zegt terecht, zoals collega Ergin al aangaf: we houden ons helemaal niet aan een deadline — dan vind ik het wenselijk dat we hier een reëel beeld schetsen, juist om te voorkomen dat we valse verwachtingen wekken. O, ik zie dat er een interruptie is.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ja, omdat ik graag even het volgende duidelijk wil hebben. We hebben financieel herstel en dat is plat gezegd het gewoon even zakelijk afhandelen van financiën. Daar kent u mijn standpunt over. Ik vind dat we daarbij gewoon serieus moeten kijken naar waar we nu over praten in de grote groep. Maar aan emotioneel herstel hangt wat mij betreft helemaal niet de deadline van 2027. Deelt PRO dat? Van het betoog van mevrouw Abdi kreeg ik het gevoel dat zij heel erg koerst op die deadline van 2027.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Nee, daar ben ik het helemaal mee eens. Alleen vind ik het ook spannend dat wij zeggen dat het financieel herstel eind 2027 af moet zijn. Ik gaf al aan dat ik eerder al een klein rondje heb gemaakt, in Arnhem en in mijn eigen stad Amsterdam. Daar hoor ik dat er gewoon te veel druk staat op dit hele proces. Ik vind het dus belangrijk dat wij niet een deadline vooropstellen uit nood, zo van: ja, dan hebben we een deadline, een stip op de horizon en dan moet het maar klaar zijn. Nee, ik vind dat je een plicht hebt om dan serieus te bekijken of het voor iedereen werkbaar en realistisch is, en of het mogelijk is. Dan ben ik bereid om te zeggen dat we dan eventueel kunnen kijken naar bijzondere categorieën. Ik noem dit — daarmee kom ik op het vervolg van mijn betoog als u mij dat toestaat, voorzitter — omdat 80% van de gedupeerden voor Stichting (Gelijk)waardig Herstel kiest en niet voor MijnHerstel. Ik zou eigenlijk aan de staatssecretaris willen vragen waar dit enorme verschil vandaan komt. Ik wil daar natuurlijk op vooruitlopen: kan het ermee te maken hebben dat MijnHerstel wordt uitgevoerd door de Belastingdienst en dat mensen zich er toch niet senang of vertrouwd bij voelen om daar hun dossiers neer te leggen? Als wij inderdaad zitten op versnelling ... Nogmaals, ik denk dat meerdere collega's dit voelen; we willen heel graag dat ouders zo snel mogelijk

helderheid krijgen en we willen heel graag wat goed is. Ik vind het belangrijk dat er dan ook vertrouwen is in zo'n proces. Zo'n deadline helpt daar niet bij. Dan kom ik ook op de Oudercommissie. De Oudercommissie adviseert om de uiterste aanmelddeadline voor die brede ondersteuning ook niet op 31 augustus vast te zetten, maar bijvoorbeeld op drie maanden na afronding van het financieel herstel. Ik ben ook verbaasd dat de staatssecretaris dit advies niet overneemt. Kan de staatssecretaris überhaupt ingaan op de adviezen van de Oudercommissie? Want waarom wordt het ene advies wel overgenomen en het andere niet?

Vindt de staatssecretaris het uiteindelijk belangrijker — dat is misschien de kern van mijn vragen aan haar — dat de hersteloperatie eind 2027 is afgerond of dat de gedupeerden allemaal goed zijn geholpen en kunnen werken aan hun herstel? Hoe rijmt de staatssecretaris de invoer van termijnen voor informatieaanlevering door ouders de kans te bieden om te herstellen op eigen tempo? Wat zorgt voor meer vertraging? Zijn dat de ouders of is dat het gebrek aan capaciteit bij MijnHerstel of Stichting (Gelijk)waardig Herstel?

Tot slot, voorzitter. Ik ben ook benieuwd naar het volgende. Een van de knelpunten zit in die bezwaarschriften. Daar zegt de staatssecretaris ook een aantal dingen over. Aan welke onconventionele maatregelen denkt de staatssecretaris om die bezwaarafhandeling te versnellen? Dat haal ik niet echt uit de brief, maar ik denk wel dat het goed is om het hier met elkaar over te hebben. Welke garanties bestaan er dat versnelde of samengevoegde afhandeling niet leidt tot het verlies van bezwaarrechten, bewijsposities of aanspraken op aanvullende schadevergoeding?

Het is wat mijn fractie betreft ook belangrijk dat de aanbevelingen die volgen uit de parlementaire enquête worden opgevolgd. Hierbij wil ik toch nog één laatste vraag noemen. Het volgende is namelijk ook weer even vooruitgeschoven. We zouden komen met een nieuwe Algemene wet bestuursrecht. Het hele idee daarachter is dat we dingen als het evenredigheidsbeginsel toepassen om daarmee dingen als het toeslagenschandaal te voorkomen. Nou, ik heb die wet niet gezien. De brieven daarover blijven onduidelijk. Het schijnt ook dat er een conflict is tussen het ministerie van Financiën en het ministerie van BZK over de invulling van deze wet. Ik zou daar graag meer over willen horen. Ik denk dat het, als we uiteindelijk kijken naar de toekomst en hoe we dit willen voorkomen, belangrijk is om te bekijken welke dingen we in de wet veel beter kunnen regelen.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Ceulemans, die zijn inbreng zal doen namens de fractie van JA21.

De heer Ceulemans (JA21):

Dank u wel, voorzitter. Ik begin er ieder debat over de afhandeling van de toeslagenaffaire mee en ook nu weer: deze hele hersteloperatie is compleet, maar dan ook compleet ontspoord. Het is onvoorstelbaar dat dit op deze manier heeft kunnen gebeuren. Terwijl echt zwaar gedupeerde ouders ondergesneeuwd raakten door de massale toeloop op absurde regelingen, zoals de Catshuisregeling, en vaak nog altijd op hun recht moeten wachten, is de afhandeling geworden tot een ongekend verdienmodel met een prijskaartje dat oploopt tot 12 miljard euro. Als gevolg van de verstikkende morele deken die over dit dossier ligt, waardoor iedere kritische kanttekening volkomen

misplaatst als een dolk in de rug van gedupeerde ouders wordt weggezet, heeft ook de Kamer dit jarenlang laten gebeuren. Er is geen andere operatie te bedenken waarbij zo weinig urgentie wordt ervaren bij de verspilling van zo ongelofelijk veel belastinggeld.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Ik heb me voorgenomen om niet op elke zin of uitspraak van de heer Ceulemans te reageren, maar ik zal, als iemand die niet elke keer bij het debat aanschuift, wel dit zeggen: ik vind dat we met respect en fatsoen over deze doelgroep moeten praten. U kunt kritische vragen stellen over de reikwijdte of over dingen die worden opgehaald. Dat ga ik niet voor u doen. Maar ik zou het toch fijn vinden — voor volksvertegenwoordigers is dat belangrijk — om op een respectvolle en normale manier over deze mensen te praten, gelet op wat ze hebben meegemaakt en dat niet af te doen met een "morele deken" of wat dan ook. Goed, ik denk dat dat echt geen recht doet aan het debat en het maakt uw bijdrage er ook niet sterker op.

De **voorzitter**:

"De bijdrage van de heer Ceulemans."

De heer **Ceulemans** (JA21):

Ik heb ontzettend veel respect voor echt zwaar gedupeerden. Ik denk dat hoe de afhandeling van de toeslagenaffaire op dit moment is ingericht, op geen enkele manier in hun belang is. Ik ga er dadelijk in mijn hele betoog nog op terugkomen, maar kan mevrouw Abdi mij dan uitleggen in hoeverre het in het belang van echt zwaar gedupeerden is dat er misschien tot wel 20.000 mensen ten onrechte als gedupeerde zijn aangemerkt en worden gecompenseerd in het kader van deze afhandeling? Het prijskaartje loopt daardoor op tot 12 miljard euro en dat moet de belastingbetaler ophoesten. Ook kiezers die op PRO stemmen en die elke maand moeite hebben om het einde van de maand te halen, mogen dit allemaal ophoesten. Dit is geen gratis operatie die we kunnen laten ontsporen om er zelf een goed gevoel aan over te houden; dit is een klap in het gezicht van belastingbetaler en een nog grotere klap in het gezicht van echt zwaar gedupeerden, die nog altijd op hun recht moeten wachten door het ontsporen van deze operatie.

De **voorzitter**:

Een vervolgvraag.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Volgens mij is er helemaal geen discussie over het wel of niet verspillen van publiek geld. Ik kan dan ook een ander voorbeeld noemen. Ik bedoel: er wordt nu waarschijnlijk 20 miljard uitgetrokken om box 3 te repareren. Daar kan je van alles van vinden, maar de essentie is dat de overheid deze mensen in de vernieling heeft geholpen. Het is de overheid die de regels uiteindelijk oplegt voor hoe we dit gaan doen. Het is de politiek die er inderdaad op toeziet. Het enige wat ik aan u vraag is om op uw toon en bewoordingen te letten. Ik vind dat belangrijk. Misschien bent u het niet gewend, hier in Den Haag, maar ik vind het belangrijk dat we daar waakzaam op zijn. We kunnen dan inhoudelijk van elkaar verschillen en misschien zelfs wel nader tot elkaar komen. Ik zou het ook onwenselijk vinden als blijkt dat er inderdaad ergens excessen zijn en er niet wordt gehandeld, maar ik sloeg aan op de toon waarmee werd gesuggereerd dat er zomaar gratis geld wordt uitgedeeld. Dat is natuurlijk totale onzin. Dit gaat om mensen die al vijftien of twintig jaar in de ellende zitten en die nog niet eens zicht hebben op hoe

ze verder moeten met hun leven. Dat vraagt op z'n minst om een zorgvuldige behandeling vanuit ons. Wij kunnen dan met elkaar verder praten over de vraag of we die wet goed hebben nageleefd, maar de verantwoordelijkheid om dat goed te regelen ligt bij de politiek en niet bij ouders.

De voorzitter:

Dit was een vrij lange interruptie. Ik zou willen vragen om het, zeker in tweede instantie, allemaal iets korter te houden.

De heer Ceulemans (JA21):

In de eerste plaats heb ik in mijn eerste twee alinea's twee keer aangegeven dat de Kamer een heleboel te verwijten valt, omdat de Kamer juist bijdraagt aan die morele verstikkende deken over dit hele dossier, waardoor er jarenlang eigenlijk geen ruimte is geweest is voor kritische kanttekeningen bij hoe deze operatie aan het ontsporen is. Het grote probleem is het volgende. Mevrouw Abdi zegt dat het onzin is om te suggereren dat er zomaar gratis geld wordt uitgedeeld, maar dat is precies wat er gebeurt; dat is precies wat er gebeurt. Er gaat ontzettend veel geld naar mensen die er in de praktijk geen recht op hebben. Ik denk voor elk debat heel goed na over mijn toon en ik vind dit de toon die heel erg past bij het schandalige ontsporen van deze operatie.

De voorzitter:

U vervolgt uw betoog.

De heer Ceulemans (JA21):

Voorzitter. Ik zal nog een keer het punt herhalen waar ik was gebleven. Als gevolg van de verstikkende morele deken die over dit dossier ligt waardoor iedere kritische kanttekening volkomen misplaatst als een dolk in de rug van gedupeerde ouders wordt weggezet, heeft ook de Kamer dit jarenlang laten gebeuren. Er is geen andere operatie te bedenken waarbij zo weinig urgentie wordt ervaren bij de verspilling van zo ongelofelijk veel belastinggeld. De afhandeling van de toeslagenaffaire is onderhand voer voor een parlementaire enquête op zichzelf. Ik wil hier aan de hand van een aantal punten nader op ingaan.

Ik begin bij de brievenadministratie inzake het massale uitvraagproces. Het verhaal is bekend: jarenlang werden ouders als gedupeerden erkend en gecompenseerd op grond van hun verklaring dat bijvoorbeeld stopbrieven niet vooraf waren gegaan door uitvraagbrieven en rappels, omdat er geen administratie beschikbaar zou zijn aan de hand waarvan het tegendeel kon worden vastgesteld. Dit terwijl er intern bij UHT al jarenlang signalen waren dat zo'n administratie er bij CAP van de Belastingdienst wel degelijk was. Na het jarenlang negeren en wegwuiven van interne signalen werd in 2025 dan eindelijk opdracht gegeven tot onderzoek naar de administratie door de ADR, waaruit bleek dat deze volledig en correct was. De schade is volgens betrokkenen bij UHT 20.000 onterecht gecompenseerde ouders, van de in totaal zo'n 44.000 erkende gedupeerden. Ik heb hierover de afgelopen maanden technische briefings geïnitieerd, talloze schriftelijke vragen gesteld en moties ingediend, en ik heb het onderwerp betrokken bij het debat over de datakuis, maar het landt op de een of andere manier niet. Een groot deel van de Kamer lijkt dit te zien als een gepasseerd station of iets wat er nu eenmaal bij hoort, terwijl dit in onze ogen een enorme bom onder de geloofwaardigheid van de hele hersteloperatie is en bovendien iets is wat simpelweg niet uit te leggen valt aan de belastingbetaler. Ik vraag aan de staatssecretaris: wat is er

nu concreet veranderd in de werkwijze sinds het verschijnen van het ADR-rapport en waar heeft dat concreet toe geleid? Wat is de stand van zaken rond de lopende civiele zaken waarin de Staat de brievenadministratie en het verweer heeft gebruikt? Wat is de actuele situatie daaromtrent? Tevens is het zeer teleurstellend dat de staatssecretaris erin volhardt dat de omvang van de groep die op deze grond is gecompenseerd niet is vast te stellen. Dit terwijl hiertoe op tal van manieren in ieder geval pogingen kunnen worden gedaan. Waarom is de staatssecretaris zelfs daartoe niet bereid?

Voorzitter. Dan de brede ondersteuning waarvan de kosten vorig jaar geëxplodeerd zijn: 300 miljoen euro, wat 100 miljoen euro meer is dan geraamd. Als raadslid in Rotterdam zag ik hoe de brede ondersteuning in de praktijk vaak weinig meer te maken heeft met begeleiding bij herstel, maar veel vaker is verworpen tot een doorgeefluik voor allerlei materiële zaken, inclusief de meest excessieve wensen. Niet het herstel, maar de spullen staan centraal, zoals telkens opnieuw blijkt uit gesprekken met betrokken ambtenaren en uit evaluaties van de brede ondersteuning op gemeenteniveau. Gemeenten stellen hieraan amper eisen, enerzijds uit angst het verwijt te krijgen kil te zijn en omdat ze vanuit het Rijk sturing krijgen om ruimhartig te zijn, en anderzijds omdat het bonnetje toch wel naar Den Haag gaat. In het vorige commissiedebat vroeg ik hier ook aandacht voor. In reactie daarop ging het onder andere over de modelverordening van de VNG als oplossing, ook nu weer in de voortgangsrapportage. Maar ik wil kunnen toetsen of er daadwerkelijk minder focus ligt op en middelen gaan naar spullen, en daarom vroeg ik: laat gemeenten in de verantwoording van de besteding van de SPUK-middelen onderscheid maken tussen uitgaven, in het kader van de brede ondersteuning, aan materiële en immateriële zaken. De staatssecretaris zou met dit verzoek naar gemeenten gaan, maar vooralsnog hebben we hier niets van teruggezien. Waarom niet? Hoe kunnen we nu controleren of er wezenlijk iets is veranderd? Een hele heldere vraag: vindt de staatssecretaris ook dat de focus veel te veel op spullen ligt, inclusief absurde eisen en luxeproducten, en dat dit een zeer logische verklaring is voor de gigantische kostenoverschrijding?

Voorzitter. Wat je van kilometers afstand kon zien aankomen, komt nu ook nadrukkelijk aan de oppervlakte: ordinaire fraude in het kader van de brede ondersteuning. In Rotterdam is aangifte gedaan tegen twee tijdelijke krachten en zijn vijf medewerkers op non-actief gesteld op verdenking van jarenlange fraude met betaalpassen die bedoeld waren om spullen voor gedupeerden aan te schaffen. De verantwoordelijke wethouder gaf aan dat zo'n 100 mensen toegang tot de betreffende passen hebben, maar hij vindt dat te verantwoorden. Immers, en ik citeer hem: "Laten we niet vergeten: we hebben dit gedaan om de gedupeerden te helpen en dan heb je snelheid nodig, want die mensen hebben hulp nodig." Vindt de staatssecretaris dit ook te verantwoorden of deelt zij de conclusie dat dit de kat op het spek binden is? Deelt zij tevens de conclusie dat dit exemplarisch is voor de wetteloosheid die lijkt te heersen in de brede ondersteuning? Kan zij tevens ingaan op de miljoenenfraude in de Drechtsteden, waarover we eerder deze maand ook konden lezen? Wanneer is zij van deze zaak op de hoogte gebracht en hoe loopt zo iets? En heel belangrijk: spelen dergelijke zaken ook nog in andere gemeenten?

Ik kom tot een afronding, voorzitter. De afgelopen weken gaat het veel om de deadline van de hersteloperatie, eind 2027. We hebben de brief gelezen van de staatssecretaris over de inhaalslag. In het vorige commissiedebat heb ik het belang benadrukt van het niet eindeloos laten voortslepen van deze operatie. Tevens heb ik een motie ingediend

om vast te houden aan bestaande deadlines, onder andere. Vraag aan de staatssecretaris: wat zouden de kosten zijn van uitstel met bijvoorbeeld een jaar boven op de toch al astronomisch dure operatie?

Dan helemaal tot slot, voorzitter. De laatste zin. Deze zomer werd bekend dat de afhandeling door SGH veel duurder uitviel. Omwille van de tijd vraag ik de staatssecretaris hierop te reageren en tevens in te gaan op de kosten rond overhead en huisvesting.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Goed. Dat was een royale afronding. En u krijgt nu extra spreektijd, want mevrouw Inge van Dijk heeft een vraag voor u.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik heb een vraag met betrekking tot de deadlines in relatie tot het behandelen van de ouders als één homogene groep, terwijl mijn conclusie is dat ze dat niet zijn. Ik denk dat je best wel snelheid zou kunnen maken als je daar ook kritisch naar zou durven kijken en accepteert dat het bij de ene ouder misschien iets langer duurt dan bij de andere ouder. Hoe kijkt JA21 daarnaar?

De heer **Ceulemans** (JA21):

Dat zijn voorstellen binnen de werkwijze waar je altijd naar zou kunnen kijken, maar ik vind het wel belangrijk om die deadline als uitgangspunt te blijven hanteren. Ik weet niet precies hoe mevrouw Van Dijk haar interruptie bedoelt. Als zij bedoelt dat we om die deadline te halen op verschillende manieren met verschillende dossiers kunnen omgaan, dan vind ik dat zeker iets om naar te kijken. Op het moment dat zij zegt dat we los daarvan de deadline moeten loslaten, dan ben ik daar minder happig op, omdat ik één ding denk: als we deze deadline los gaan laten en hem vervolgens verschuiven naar 2028, dan zitten we in het najaar van 2028 met exact deze discussie.

De **voorzitter**:

Een vervolgvraag.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Een terechte verduidelijkingsvraag. Ik denk dat het goed is dat we de deadline vasthouden, maar ik kan me wel voorstellen dat we dat niet voor elke ouder doen. Als we constateren dat er aantoonbaar hele complexe dossiers zijn, zou ik het gewoon niet goed vinden om die in een soort mal proberen te persen, waarvan we op voorhand weten dat het tot enorme ongelukken gaat leiden. Ik was benieuwd hoe JA21 daarnaar kijkt.

De heer **Ceulemans** (JA21):

De deadline van 2027 blijft wat ons betreft het uitgangspunt, maar ik ben natuurlijk altijd bereid om te kijken of we binnen de maatregelen in ieder geval voor een groot deel versnelling aan kunnen brengen, dus ik zie concrete voorstellen met interesse tegemoet. Ik zou er wel voor willen waken om nu al te laten doorschemeren, al is het maar voor een deel, dat die deadline niet te halen is. Ik vind wel dat die echt het uitgangspunt moet worden, ook om deze operatie niet eindeloos te laten voortslepen en omdat we weten

dat als we die deadline gaan opschuiven, zich weer allemaal andere omstandigheden gaan voordoen waardoor die nieuwe deadline weer ter discussie wordt gesteld. De deadline staat wat ons betreft op dit moment dus niet ter discussie, maar ik ben er uiteraard graag toe bereid om binnen de groep ouders die nog geholpen moeten worden, te kijken wie we op welke manier het meest effectief kunnen helpen.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Mathlouti, die zijn inbreng zal doen namens de fractie van D66.

De heer Mathlouti (D66):

Voorzitter, dank u wel. De toeslagenaffaire heeft niet alleen het leven van ouders ontwricht, ook duizenden kinderen groeiden op met financiële zorgen, onzekerheid en spanningen thuis. Het gaat om ruim 100.000 getroffen kinderen en jongeren. Toch hebben we nog onvoldoende zicht op deze groep en op de hulp die zij nodig hebben. Ik lees dat de communicatiecampagne om deze jongeren te bereiken pas dit najaar op gang komt, jaren nadat het onrecht aan het licht kwam. Dat is moeilijk uit te leggen. In gesprekken met verschillende gemeenten hoor ik vaak dat zij deze kinderen graag helpen, maar dat ze vaak ook de informatie missen om hen daadwerkelijk te bereiken. Wat gaat de staatssecretaris hieraan doen? In april heb ik zelf een motie ingediend om te komen tot een doorlopend landelijk en actueel overzicht van getroffen kinderen en jongeren, zodat gemeenten hen beter kunnen bereiken en ondersteunen. Hoe staat het met de uitvoering van deze motie en wanneer krijgen gemeenten structureel de informatie die zij nodig hebben? Hoe zorgen we ervoor dat deze kinderen niet alleen in beeld komen, maar ook daadwerkelijk worden geholpen?

Dat geldt zeker ook ten aanzien van de DUO-schulden. Ik ben het eens met de concrete vragen van de eerdere collega's. Hoe groot is deze groep, ook in het kader van de eerdere discussie dat er bij kinderen en jongeren die tussen wal en schip vallen, maatwerk toegepast gaat worden?

Voorzitter. Het tempo van de schadeafhandeling. Het kabinet wil alle ouders uiterlijk eind 2027 een voorstel voor aanvullende schade doen. Die ambitie steun ik van harte, maar als we naar de cijfers kijken, dan is er reden tot zorg. Van de ruim 20.000 aangemelde ouders hadden begin oktober pas ongeveer 5.000 hun aanvullende schadeafhandeling formeel afgerond. Ook bij de bezwaren zien we dat het tempo achterblijft. Het is goed dat het kabinet met nieuwe versnellingsmaatregelen komt, maar de vraag is of deze voldoende zijn om het tij te keren. De staatssecretaris wil bezwaren en aanvullende schade vaker samen afhandelen, advocaten gericht betrekken en de capaciteit uitbreiden. Maar wat gaan ouders hier concreet van merken en vooral: wanneer zien we de eerste resultaten? Hoeveel extra dossiers verwacht de staatssecretaris hiermee maandelijks af te ronden?

Voorzitter. Ook bij SGH ligt nog een hele grote opgave. Voor ongeveer 3.600 ouders moeten nog Luisterend Schrijvers worden gevonden. Hoe realistisch is het dat dit binnen de resterende tijd lukt? Hoe voorkomen we dat we straks de ene achterstand oplossen maar vervolgens een nieuwe achterstand bij de schadeanalyse creëren? Kan de staatssecretaris hierop reflecteren?

Voorzitter. Bij het maken van tempo hoort zeker ook zorgvuldigheid. Het kabinet wil ook

meer termijnen stellen aan ouders binnen de schaderoutes. Dat begrijp ik, maar we moeten voorkomen dat de druk om het tempo te verhogen uiteindelijk bij de gedupeerde ouders terechtkomt. Hoe zorgt de staatssecretaris ervoor dat ouders voldoende tijd en ruimte houden om hun verhaal te doen en vooral dat hun rechtsbescherming daarbij overeind blijft?

Daarnaast maak ik mij zorgen over het moment waarop het kabinet wil beoordelen of verdere maatregelen nodig zijn. Waarom zouden we tot 1 april 2027 wachten terwijl we nu al zien dat het tempo onvoldoende is? We moeten voorkomen dat we hier over een halfjaar opnieuw moeten constateren dat de doelen niet worden gehaald terwijl gedupeerde ouders nog altijd wachten.

Voorzitter. De brede ondersteuning. Het blijft moeilijk uit te leggen dat de hulp die gedupeerde gezinnen krijgen, zo sterk verschilt per gemeente. Eerder dit jaar heb ik daarover ook een motie ingediend voor duidelijke landelijke uitgangspunten en het terugdringen van deze verschillen, met bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren. Maar wat mij betreft moeten we daarbij ook naar twee kanten kijken. Gemeenten waar gezinnen onvoldoende of te laat worden geholpen, moeten hun ondersteuning verbeteren. Maar tijdens mijn werkbezoeken aan verschillende gemeenten valt mij ook op dat er soms opvallend hoge bedragen worden uitgegeven. Dat zien we terug in de cijfers. In 2025 is maar liefst 100 miljoen euro meer uitgegeven dan geraamd. Ook de staatssecretaris erkent dat de verschillen in uitgaven per plan van aanpak tussen gemeenten soms erg groot zijn. En natuurlijk, niet ieder gezin heeft dezelfde hulp en er is maatwerk nodig, maar die verschillen moeten wel uitlegbaar zijn. Hoe verklaart de staatssecretaris deze grote verschillen? Hoe zorgt zij ervoor dat de gemeenten van elkaar leren en publieke middelen zorgvuldig worden besteed?

De heer **Ceulemans** (JA21):

Ik vind het terecht dat de heer Mathlouti aandacht vraagt voor die kostenoverschrijdingen en ook voor het feit dat dat in een aantal gemeenten echt op een hele opvallende manier gebeurt. De heer Mathlouti heeft net als ik ervaring op lokaal niveau, waardoor je ook in de praktijk die brede ondersteuning uitgerold ziet worden. Is de heer Mathlouti met mij van mening dat de nadruk in het kader van die brede ondersteuning te veel ligt op spullen, op materiële ondersteuning, en veel minder op immateriële begeleiding, wat eigenlijk de essentie zou moeten zijn van de brede ondersteuning?

De heer **Mathlouti** (D66):

Of op dit moment de verkeerde nadruk wordt gelegd, daar ben ik nog niet. Ik zie wel dat er grote bedragen worden uitgekeerd en ik zie soms in materiële zin ook voorbeelden voorbijkomen die mij in de vele werkbezoeken die ik heb afgelegd, niet goed worden uitgelegd. Dat betekent ook niet dat ze onrechtmatig zijn, maar ik vind wel dat we daar het gesprek over moeten voeren. In de basis, en laat ik daar heel duidelijk over zijn, moeten we mensen die via de brede ondersteuning op welke manier dan ook hulp nodig hebben, gewoon goed helpen. Alleen moeten we wel kritisch kijken naar hoe gemeenten deze hulp inrichten. Daarvan zie ik nu gewoon te veel voorbeelden die ik in alle eerlijkheid gewoon moeilijk uitlegbaar vind.

De **voorzitter**:

In tweede instantie.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Dat laatste ben ik met de heer Mathlouti eens, ook dat het doelmatig moet zijn en dat het vaak niet goed uitgelegd wordt. Ik deel ook met hem dat dit niet eens vaak onrechtmatig is, maar dat het probleem juist is dat er eigenlijk heel weinig kaders zijn die gemeenteren hanteren, of het nou normbedragen zijn of kaders waarbinnen bijvoorbeeld materiële verstrekkingen mogen plaatsvinden. Daar wordt mondjesmaat met VNG-modelverordeningen werk van gemaakt, zei de staatssecretaris voor het debat. Maar is de heer Mathlouti het met mij eens dat juist het feit dat dit allemaal rechtmatig kan gebeuren, betekent dat die kaders gewoon strakker ingericht moeten worden?

De heer **Mathlouti** (D66):

Ik weet niet of ik dat met u eens ben, omdat lokaal maar zeker op individueel niveau de verschillen groot kunnen zijn. Ik zei in mijn betoog ook bewust dat de hulp aan ieder gezin anders en uniek is. We moeten dus volgens mij ook heel goed kijken wat gezinnen nodig hebben. Tegelijkertijd vind ik wel dat over de controle achteraf, of in ieder geval over de verantwoording vanuit gemeenten, die min of meer een zak geld krijgen om dit in te richten, het gesprek gevoerd moet worden vanuit het Rijk, vanuit de staatssecretaris, om in ieder geval te weten: op welke basis wordt iets uitgegeven? Hoe strookt dat tussen de gemeentes? En vooral: is dat uitlegbaar?

Misschien in het verlengde daarvan: de bestuurlijk regisseur is natuurlijk ook met een opdracht op pad gestuurd. Ik ben ook benieuwd wat hij sinds zijn aanstelling op dit gebied heeft gezien, verspreid over heel het land, en wat zijn adviezen richting de staatssecretaris zijn. Maar dat we hier het gesprek over moeten voeren, lijkt me wel duidelijk.

De **voorzitter**:

Dank u wel. U vervolgt uw betoog.

De heer **Mathlouti** (D66):

Afrondend, voorzitter. Ouders verdienen sneller duidelijkheid, kinderen verdienen betere ondersteuning en gezinnen verdienen de passende hulp waar ze recht op hebben, ongeacht waar ze wonen.

Veel dank.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Mevrouw Abdi met de laatste interruptie.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Ik heb dezelfde vraag aan de heer Mathlouti als aan collega Van Dijk. We hebben een deadline die als een soort zwaard van Damocles buiten de uitvoering hangt. Ik hoor in het hele betoog van de heer Mathlouti allemaal kritische kanttekeningen waarvan je je kan afvragen: gaat dit lukken en is dit niet een stukje wensdenken? Ik ben benieuwd: als de staatssecretaris toch concludeert "het is ingewikkeld, we hebben die ambitie maar het lukt niet", zouden we dan niet met elkaar moeten praten? Moeten we iets doen met andere categorieën, zoals collega Van Dijk voorstelde? Moeten we serieuzer kijken naar wat gemeentes nodig hebben? Is de heer Mathlouti bereid om hier pragmatisch mee om te gaan, juist omdat je het netjes wil afronden en omdat je het netjes wil regelen met die

groep ouders?

De heer **Mathlouti** (D66):

Zeer zeker. De wens en de ambitie voor eind 2027 staan. Dat is wat mij betreft gewoon een hele duidelijke richting, die we volgens mij een aantal keer met elkaar hebben uitgesproken. Maar laten we ook niet naïef zijn over de inhoud die voor ons ligt en de uitdagingen om die deadline te halen. We moeten het gesprek voeren over de voorbeelden die ik net hoorde over het categoriseren van de gedupeerden en de pragmatische kant die u nu zelf noemt, om te komen tot een voortvarende, maar zeker ook zorgvuldige hersteloperatie. Ik ben er niet voor om per definitie te kijken naar het opschuiven van die deadline, als dat de vraag achter uw vraag is, maar wel om samen met elkaar, met de commissie, te bekijken wat wel een realistische en voortvarende werkwijze is om te komen tot een goede afronding.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Vlottes, die zijn inbreng zal doen namens de fractie van de PVV.

De heer **Vlottes** (PVV):

Voorzitter, veel dank. Om herhalingen te voorkomen, zal ik iets korter zijn. Dit is het debat waarvan je eigenlijk hoopte dat het niet meer nodig zou zijn, het debat over de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Maar niets is minder waar. Inmiddels rollen we toch al naar eind 2026 en nog steeds zitten er vele duizenden ouders in onzekerheid, is de hersteloperatie weer muurvast gelopen en hebben we de zoveelste — zo kan ik dat wel noemen — versnellingsbrief ontvangen.

Voorzitter. De website van de hersteloperatie toeslagen schermt dan wel met mooie tabellen en staartdiagrammen die er praktisch vol en afgerond uitzien, maar het is nog maar de vraag of we eind 2027 als afronding gaan halen, zo blijkt impliciet uit de brief. De staatssecretaris zei dit eigenlijk in februari jongstleden al en herhaalde het gisteren ook bij Radio 1. Ze durfde nog niet te zeggen wat de toekomst precies gaat brengen. Wel houdt ze de focus op afronding eind 2027. Focus hebben wij hier allemaal. We willen allemaal dat er eindelijk recht wordt gedaan aan de gedupeerden, maar daar kopen de gedupeerden niks voor. Daar wil ik graag een nadere toelichting op. Wanneer hoopt de staatssecretaris dat zij overbodig is?

Voorzitter. Dat brengt mij tot de brief. Daarin schrijft de staatssecretaris dat ze er, waar mogelijk, in een vroeg stadium integraal samen met de ouders uit wil komen via een vso, zodat de capaciteit voor de uitgebreidere inhoudelijke behandeling ingezet kan worden voor bezwaartaken die daarom vragen. Maar op welke manier gaat dit precies versnellen? Op deze manier krijg je natuurlijk ook weer een beetje een juridisch kluwen, waarbij schade, herstel en schadevergoeding langs elkaar gaan lopen, waardoor het alleen maar weer langer zal gaan duren. Graag een reactie daarop.

In dit licht wil ik het ook hebben over de kritiek van de SGH van een paar weken geleden. Momenteel verwerkt de SGH zo'n 300 dossiers per maand, maar om de deadline te kunnen halen, moet dit omhoog gebracht worden naar 675 dossiers per maand. Maar de stichting geeft zelf aan dit niet te gaan doen. Sterker nog, zij hebben keihard gezegd: wij zijn niet gebonden aan dit Haagse streefcriterium. Ja, daar sta je dan. En nu? Wat gaat de staatssecretaris eraan doen om juist wel te versnellen en om

ervoor te zorgen dat hier gevolg aan wordt gegeven voor de 80% van de gedupeerden die al kiezen voor de SGH-route?

Voorzitter. Dat ellenlange wachten, vooral dat hele lange wachten van overheidswege, leidt tot dwangsommen. Over die dwangsommen oordeelde de Raad van State al in juni dat die niet meer betaald hoeven te worden, omdat ze niet effectief zouden zijn vanwege de vastgelopen procedures. Het is de wereld op z'n kop. De tegenstrijdigheid hierin is dat de rechtbanken Midden-Nederland, Gelderland en Arnhem al van deze lijn zijn afgeweken. Zij legden in recente uitspraken juist wel weer een dwangsom op aan de gedupeerde ouders die veel te lang moesten wachten op een besluit van werkelijke schade. Dat is zeer terecht. Maar wat doet dit voor de rechtszekerheid? Als de Staat in hoger beroep gaat, wat ze in de zaak van Midden-Nederland al hebben aangekondigd, betekent dat dat de dwangsom zomaar weer kan worden afgewezen en dat de gedupeerden die alsnog niet gaan krijgen. En dat allemaal omdat het zo is vastgelopen. Graag een reactie daarop. Voorzitter. Juist dat juridische kluwen en die juridisch vastgelopen procedures ... We hebben allemaal kunnen lezen dat hoogleraar staats- en bestuursrecht, Ymre Schuurmans, daar kritiek op heeft geuit. Zij stelt dat met de hersteloperatie vooral gedupeerden met eenvoudige dossiers geholpen gaan worden. Hoe verhoudt dat zich tot de voorgestelde triagebehandeling van de staatssecretaris om juist de eenvoudige zaken met een vso en een goed gesprek af te ronden, terwijl er apart gekeken moet worden naar de moeilijke, inhoudelijke zaken? Hoe verhoudt dat zich tot elkaar als deze hele hersteloperatie juist is ingericht op die eenvoudige zaken? Graag een reactie.

Voorzitter, afrondend. Ik val in herhaling, net als veel van mijn collega's. Versnelling en recht doen aan de gedupeerden: dat is allemaal waar. Maar we zitten hier bij elkaar in oktober 2026 en we moeten nu al constateren dat het nog maar de vraag is of we de datum van eind 2027 gaan halen. Dat moeten we absoluut niet willen. Ik wil van de staatssecretaris, naast de zoveelste versnellingsbrief, eindelijk eens horen hoe zij daadwerkelijk eind 2027 gaat halen.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan wil ik mevrouw Inge van Dijk vragen om het voorzitterschap over te nemen, zodat ik mijn eigen inbreng kan doen.

Voorzitter: Inge van Dijk

De voorzitter:

Ik geef het woord aan collega Van Eijk van de VVD voor haar inbreng.

Mevrouw Van Eijk (VVD):

Dank u wel, voorzitter. Als laatste spreker heb je natuurlijk weinig nieuwe punten in te brengen, maar ik ga mijn inbreng toch helemaal doen. De hersteloperatie staat steeds meer in het teken van afronden. Er worden stappen gezet, maar de doelstelling om eind 2027 alle gedupeerde ouders een voorstel voor financiële afronding te doen, staat onder druk. Ondanks dat in de afgelopen maanden is ingezet op vereenvoudiging en versnelling, wordt de ambitie waarschijnlijk niet gehaald. In de brief van 12 oktober jongstleden worden versnellingsmaatregelen aangekondigd, maar dat zijn maatregelen

om procedures verder te vereenvoudigen, capaciteit beter te benutten en bezwaar- en schadeafhandeling samen te brengen. Wat ontbreekt in de brief zijn concrete, meetbare doelen en verwachte resultaten per maatregel. Welke versnelling levert elke maatregel op? Hoeveel extra bezwaren worden per maand afgehandeld? Hoeveel ouders worden sneller geholpen? Ik denk dat het kabinet, en zeker ook de Kamer, deze informatie minimaal nodig heeft om te kunnen beoordelen of de voorgestelde maatregelen doen wat nodig is. De VVD waardeert de inspanningen, maar de staatssecretaris wil toch ook kunnen sturen op resultaten.

Als de doelstelling niet wordt gehaald, beziet de staatssecretaris welke aanvullende, ingrijpendere maatregelen nodig zijn. Dit klinkt als een dreiging en zou zomaar als een donkere wolk boven de hersteloperatie kunnen komen te hangen. Dat lijkt mij niet te bedoeling. Kan de staatssecretaris verduidelijken wat zij hiermee precies bedoelt?

Wat in ieder geval niet moet gebeuren, is dat de hersteloperatie opnieuw ingewikkelder wordt. Iedere nieuwe regeling, route of uitzondering vraagt capaciteit. Lukt het, vraag ik de staatssecretaris, om eventuele problemen zo veel mogelijk binnen bestaande regelingen en uitvoeringsroutes op te lossen? In welke gevallen is maatwerk nodig? In eerdere voortgangsrapportages was goed te volgen dat beschikbare capaciteit verderop in het traject kon worden ingezet, bijvoorbeeld na afronding van de integrale beoordeling. Zijn hier nog mogelijkheden om verder op te schalen?

De VVD heeft altijd gezegd dat de ouders die het zwaarst zijn getroffen, als eerste moeten worden geholpen. Wordt er uitvoering gegeven aan dit uitgangspunt, of worden ouders op volgorde van aanmelding geholpen? Hoe kunnen zwaarder gedupeerden, mochten zij aangeven dat nodig te hebben, voorrang krijgen?

In het vorige commissiedebat is stilgestaan bij de onduidelijkheid die gedupeerde ondernemers ervaren. Zij weten niet altijd goed waar zij terecht kunnen. De vraag is of bestaande herstelroutes voldoende aansluiten op hun behoeften. We zijn benieuwd naar de uitkomsten van het onderzoek naar de ondernemerscasussen. Wanneer wordt dit onderzoek afgerond? Verwacht de staatssecretaris dat knelpunten binnen de bestaande regelingen kunnen worden opgelost?

De voortgangsbrief over de brede ondersteuning laat zien dat er stappen worden gezet. Er zijn twee zaken die opvallen — die zijn al een paar keer genoemd — namelijk de verschillen tussen gemeenten en de overgang naar het reguliere sociale domein. Om de verschillen te verkleinen heeft de VNG modelbeleidsregels ontwikkeld. Ongeveer driekwart van de gemeenten heeft deze ingevoerd of is van plan om dat te doen. Wat gebeurt er met de gemeentes die dit niet opvolgen? De overgang naar het reguliere sociale domein is een uitdaging. Hoe kunnen we gemeenten beter helpen bij de voorbereiding op deze overgang? Ik realiseer me ook dat we hierover waarschijnlijk nog uitgebreid met elkaar komen te spreken bij de behandeling van de Wet introductie data en termijnen brede ondersteuning hersteloperatie toeslagen. Die geeft volgens mij ruimte om heel veel van de vragen die hier zijn gesteld, wat beter vast te pakken.

Ten slotte, heel kort, de datakuis. Dat is en blijft een actueel thema. In de brief van maandag lezen we dat de datakuis geen negatieve invloed heeft op eerder genomen besluiten en geen gevolgen heeft voor de hersteloperatie. Toch wordt rekening gehouden met situaties waarin de informatie in de datakuis aanleiding geeft tot

aanvullend herstel, boven op het herstel dat al bij de beschikking of overeenkomst is vastgesteld. Kan de staatssecretaris hier een toelichting op geven? Om welke situaties gaat het dan? Door dit nu zo op te schrijven, blijven gedupeerden in onzekerheid en wordt de verwachting gewekt dat een betere regeling nog steeds tot de mogelijkheden behoort. Graag een toelichting hierop van de staatssecretaris.

Tot zover, voorzitter.

De voorzitter:

Ik zie geen interrupties, dus ik geef het voorzitterschap weer terug aan mevrouw Van Eijk.

Voorzitter: Van Eijk

De voorzitter:

We gaan schorsen tot 14.45 uur. Dan gaan we verder met de eerste termijn van de staatssecretaris.

De vergadering wordt van 14.21 uur tot 14.50 uur geschorst.

De voorzitter:

Welkom terug bij de vaste commissie voor Financiën. Dit is het commissiedebat Hersteloperatie kinderopvangtoeslag. We hebben de eerste termijn van de Kamer gehad en we zijn aangekomen bij de eerste termijn van het kabinet. Ik geef het woord graag aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris Palmen-Schlangen:

Dank u wel, voorzitter. Ook veel dank aan de leden voor hun inbreng. Veel dank aan ouders en belangstellenden. Het is ook altijd belangrijk om de ambtenaren te danken voor hun harde werk achter de schermen, want zonder hen zou ik deze vragen niet kunnen beantwoorden. Het is gebruikelijk om de beantwoording in blokjes te doen. Ik zal starten met een inleiding en dan geef ik aan welke volgorde ik in gedachten had, zodat u erop kunt toezien dat uw vragen goed beantwoord worden.

Voorzitter. Het is alweer ruim zes jaar geleden dat de toeslagenaffaire in volle omvang aan het licht kwam. De gebeurtenissen waar het in de toeslagenaffaire om ging, vonden al veel eerder plaats, vele jaren daarvoor. Uiteindelijk kunnen we nooit ongedaan maken wat deze ouders en hun gezinnen is aangedaan, maar we zijn het wel aan ouders verplicht om hen zo snel mogelijk voorbij het onrecht te helpen, zodat ze tot een afronding kunnen komen. Deze dure verantwoordelijkheid hebben we naar de ouders en hun gezinnen, maar ook veel breder. Het gaat ook om het herstel van vertrouwen in de relatie tussen burgers en de overheid.

Nog niet zo heel erg lang geleden heeft mijn ambtsvoorganger commissie-Van Dam gevraagd om te komen met een spoedadvies, want de hersteloperatie was, in ieder geval voor het deel met betrekking tot aanvullende schade, compleet vastgelopen. Van Dam is begin 2025 gekomen met het advies. Dat advies voeren wij nu uit. In die zin ben ik ook heel blij dat het stelsel zoals hij zich dat heeft voorgesteld, staat. Met de laatste stappen die we gezet hebben, zijn we nu ook daar tot een einde gekomen. Er is bij vele ouders grote behoefte aan closure. Dat is wat ik telkens te horen krijg als ik met ouders

spreek. Daarom heeft het kabinet ook een helder doel gesteld voor het financiële herstel van ouders. Eind volgend jaar moeten alle ouders die recht hebben op schadevergoeding, op aanvullende schadevergoeding, een voorstel voor afronding hebben gekregen. Dat is belangrijk, want juist dat financiële herstel van de ouders is heel erg belangrijk, want dan kunnen ze ook weer komen tot emotioneel herstel en kunnen ze de blik weer vooruit werpen. Ik ben blij dat er al veel is gedaan.

We weten het: alle gedupeerde ouders hebben inmiddels al een compensatie ontvangen, hun schulden zijn aangepakt en er wordt brede ondersteuning geboden. We zijn dus in de laatste fase van de hersteloperatie gekomen. Nu gaat het nog om de aanvullende schadecompensatie. Het goede nieuws, zoals ik net al zei, is dat het stelsel staat. Er zijn nu twee volwaardige routes voor de afhandeling van aanvullende schade: MijnHerstel en de route van de Stichting (Gelijk)waardig Herstel. Voor de kleine groep met complexe situaties, met uitzonderlijke schades, is er nu ook de individuele schadeberekening. Commissie-Van Dam betitelde dat als de complexe schade. Telkens proberen we er via een vaststellingsovereenkomst samen met de ouders uit te komen. Dat is voor alle partijen wenselijker. Maar uiteraard blijven de bestuursrechtelijke waarborgen overeind en houden mensen hun recht op een beschikking.

Voorzitter. Er zijn natuurlijk ook zorgen. Het gaat daarbij enerzijds om de afwikkeling van bezwaren en anderzijds om de doorstroom van ouders binnen de schaderoutes. In de voortgangsrapportage heb ik al aangegeven dat zonder aanvullende versnellingsmaatregelen de kabinetsdoelstelling onder druk komt te staan. Begin deze week heb ik uw Kamer geïnformeerd over de focuspunten van de versnellingsaanpak. Aan de hand van uw vragen in de eerste termijn, zal ik nader ingaan op die punten.

Voorzitter. Het doel van het kabinet is en blijft om ook de laatste ouders voor eind 2027 te helpen met de afwikkeling van de aanvullende schade. Maar dat doel kunnen we alleen maar gezamenlijk bereiken. Dat vraagt niet alleen om extra inzet van alle betrokken uitvoerders, zoals de stichting, de advocaten en alle adviescommissies, maar ook van ouders, van ons allemaal. Ik hoop u allemaal aan mijn zijde te vinden als het gaat om het ondersteunen van de ouders. Ik weet dat het kan. Ik vind ook dat het moet. We zijn het de ouders verplicht. Zes jaar na het losbarsten van de toeslagenaffaire moeten we nu ook de laatste getroffen ouders in staat stellen om tot closure te komen. Eergister sprak ik een gedupeerde mevrouw voor de tweede keer. Ik heb haar ontmoet bij een van mijn gemeentelijke bezoeken. Maandag ben ik bij het Steunpunt SamenVerder geweest. Zij gaf mij een brief mee. Het gaat te ver om de hele brief voor te lezen, maar ik wil toch heel graag een klein stukje lezen. Ze zegt: "Ik ben niet mijn dossier. Ik ben niet alleen wat mij is overkomen. Mijn verhaal stopt hier niet, ook niet na het afronden van de financiële compensatie. Er is ruimte voor een volgende stap. Er is een ruimte voor een nieuwe richting. Er is ruimte om, op onze eigen manier en in ons eigen tempo, samen verder te gaan van gebrokenheid naar bestemming." Deze mevrouw werkt als ervaringsdeskundige bij het Steunpunt SamenVerder. Heel mooi. Ik ben ontzettend trots op haar.

Ik ben aan het einde van mijn inleiding gekomen en ga nu over op de beantwoording van uw vragen. Ik doe dat met een aantal blokjes: het blokje einddatum 2027, het blokje bezwaar, schade en taskforce, het blokje brede ondersteuning, het blokje jongeren en als laatste het blokje met overige vragen.

Ik hoor een aantal van u vragen: wat bedoelt u met strakkere deadlines voor ouders? Natuurlijk vind ik ook — dat heb ik u ook horen zeggen — dat de regie van de ouders over het herstelproces het uitgangspunt is. Het is belangrijk dat ouders daarvoor ruimte ervaren. Maar regie gaat niet alleen over tijd; het gaat ook over keuzes maken. Tijd om tot afronding te komen is daarbij niet oneindig. Als het gaat om de financiële component, heb je te maken met het bestuursrecht en termijnen. In de wet worden ook gewoon termijnen genoemd. Dat is niet voor niks, want termijnen vormen ook rechtsbescherming. Voor emotioneel herstel is dat anders, maar voor het financiële deel zien wij die strakke lijnen in wet- en regelgeving staan.

Sterker nog, we zien ook dat heel veel ouders ons daar terecht aan houden. Zij dienen dwangsommen in en zeggen: het duurt allemaal veel te lang, ik wil behandeld worden. En terecht. Het is dus belangrijk om te werken met die termijnen, vooral bedoeld voor de rechtsbescherming. Maar zoals wij altijd hebben gezegd — ook dat staat in de wet — is er ook ruimte voor de uitzondering, voor het individu, als daar behoefte aan is. Bij MijnHerstel hebben ouders in principe 24 weken om een aanvraag in te vullen. Met de stichting monitoren we de effecten van de afspraken die we nu verder met hen hebben gemaakt. Daar zit ruim de tijd in. In de wet hebben we het over twee keer zes maanden.

De voorzitter:

Een interruptie van Inge van Dijk. Ik stel voor dat we ook in deze termijn drie interrupties in tweeën doen. Overigens heeft de heer Vlottes aangegeven dat hij uiterlijk om 16.30 uur deze vergadering moet verlaten, in verband met andere verplichtingen.

Mevrouw Inge van Dijk (CDA):

De staatssecretaris praat over het belang van wettelijke termijnen voor een stok achter de deur, maar ik zit er gewoon heel erg mee dat we best wel wat signalen van ouders krijgen die heel lang niks horen, wachten en niet weten waar ze aan toe zijn. Dan denk ik: waar is die rechtsbescherming dan? Ik vind het ongelooflijk moeilijk dat we aan de ene kant zeggen "harde deadlines, daar zijn we streng op" en ik aan de andere kant zo veel signalen krijg van ouders die zeggen "ik weet niet waar ik hang en hoelang ik nog moet wachten". Kunnen we daar dan ook geen deadlines voor afspreken? Kunnen we afspreken dat mensen binnen een dag teruggebeld worden of binnen twee weken iets horen van de overheid? Want op deze manier gaat het helemaal mis.

Staatssecretaris Palmen-Schlagen:

Ik ben het helemaal met u eens. Ik vind het ook heel erg belangrijk dat mensen gehoord en gezien worden en dat beloftes worden nagekomen. Dat is ook heel belangrijk. We hebben gezien dat dat onder druk stond in de eerste routes, die helaas zijn vastgelopen. Maar nu, met zowel de stichting als MijnHerstel, zie je daar een enorme vooruitgang in. Maar we hebben ook gemerkt dat er bij de stichting een tekort is aan Luisterend Schrijvers. Dat is natuurlijk ontzettend vervelend en daar werken we met elkaar aan.

De voorzitter:

Een vervolgvraag.

Mevrouw Inge van Dijk (CDA):

Ook al zitten er hiccups in het proces ... Juist dan zou goede communicatie belangrijk moeten zijn. "Beste ouder, we weten dat uw aanvraag al zo lang ligt, maar om die en die reden ..." Ik mis dat. Ik vind dat we ons te vaak verschuilen achter dat het allemaal zo

ingewikkeld is dat we niet op een goede manier communiceren met ouders. Ik zou het echt goed vinden als we daar strakkere afspraken over kunnen maken en dat, als wij dat als Kamerleden constateren, we het ook gewoon ergens kwijt kunnen en het opgelost wordt.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Daar zetten we natuurlijk ook heel erg op in. In ieder geval bij MijnHerstel zijn er constant momenten van contact met de ouder en de advocaat, om zo samen contact te blijven houden over de status. Gelukkig is er op dit moment geen wachtrij bij MijnHerstel en kunnen mensen heel snel door het schadekader heen. Dat is belangrijk.

De collega van DENK vraagt: wat gebeurt er als ouders de termijnen niet halen? Ik snap dat de termijnen tot vragen kunnen leiden. Natuurlijk is dat traject heel erg belangrijk, juist ook vanwege rechtsbescherming. Op een gegeven moment, wanneer mensen helemaal niet meer reageren, om welke reden dan ook, zul je moeten overgaan tot een afronding. Dat kan via een vso-aanbod of via een beschikking. Op een gegeven moment moet dat proces afgesloten worden. Zoals ik net ook al zei: op het moment dat het nodig is, is er natuurlijk altijd ruimte voor die uitzondering. Ik wil ook niet dat ouders in de problemen komen. We hebben ook in het bestuursrecht het recht op een verschoonbare termijnoverschrijding, waarbij we juist in de geest van een hersteloperatie kijken naar die termijnen.

De **voorzitter**:

Meneer Mathlouti heeft nog een vraag.

De heer **Mathlouti** (D66):

Ik hoorde het antwoord al in het laatste deel.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Meneer Mathlouti had ook een andere vraag: hoe voorkomen we dat de druk om het tempo te verhogen bij de ouders terechtkomt? We willen niet dat het bij de ouders op hun bordje komt. Zij moeten natuurlijk tijd en ruimte hebben om hun verhaal te doen. Dat vind ik ook heel belangrijk. Ik hoor met name van mensen dat ze het ontzettend fijn vinden om bij bijvoorbeeld de luisterend schrijver hun verhaal te doen. Ik vind het ook heel belangrijk dat dat kan. Dat betekent ook: als iemand zover is om het verhaal te vertellen, moet er ook iemand beschikbaar zijn. Daar zetten ze ook op in. Dan is die termijn heel ruim. Dat geldt ook voor MijnHerstel. Daar vertellen ouders op een andere manier hun verhaal. Dat kan via de advocaat, digitaal, via Lotgenotencontact en via ervaringsdeskundigen. Je wil de ouders op alle mogelijke manieren helpen om het verhaal te doen. Dan zul je nog zien — dat vind ik wel een heel belangrijk punt — dat het emotionele herstel het soms moeilijk maakt. "Wat moet ik kiezen? Ik voel me onzeker." Daarom is het belangrijk dat bijvoorbeeld het Steunpunt SamenVerder al open is vanaf het moment dat iemand erkend is als gedupeerde. Ook daar kan men dus om begeleiding vragen, op alle mogelijke momenten, om dit traject zo goed en zo waardig mogelijk met elkaar af te ronden.

Mevrouw Abdi van PRO vroeg: gaan we het nou hebben over snelheid of over goed helpen? Ik zie dit echt als een valse tegenstelling. Ik vind oprecht dat ouders al veel te lang wachten op hun schadeafhandeling. Ik snap dat dat een grote reden is om ontevreden te zijn. Er is een maatschappelijk belang. In 2027 is er meer dan zeven jaar

verstreken sinds de parlementaire ondervragingscommissie. Mijn doel is dan ook: snel en goed. Ik wil zorgvuldig haast maken. Dat doen we door met allemaal stakeholders die ouders te helpen, bijvoorbeeld met advocaten, die een hele belangrijke rol spelen, maar ook met lotgenoten en ervaringsdeskundigen. Zij houden ons allemaal bij de les. U doet dat ook. U volgt ons ook kritisch. Dat is belangrijk.

Dan is de vraag ...

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Het is bijna een soort uitlokking. Ik dacht: ik wil even kijken of er nog meer is. Ik merk — misschien is dat omdat ik hier niet vaak zit — dat ik een beetje moeite heb met de manier van antwoorden. Ik zal u zeggen waarom. Volgens mij heeft iedereen hier dezelfde wens. Dat durf ik echt wel te zeggen. Ook de heer Ceulemans naast mij, zeg ik er even voor de grap bij. We willen dat deze ouders zo goed mogelijk worden geholpen en dat er inderdaad een soort punt is op de horizon en dat dat lukt. Maar ik ben het geheel eens met de collega's dat er wel heel veel dingen worden genoemd waardoor je kan zeggen: het is niet oneindig, maar de deadline die hier staat is ook niet realistisch. Bij de voorstellen die door de staatssecretaris worden gedaan om dit goed te borgen, hoor ik tot nu toe — misschien komt dat later in het betoog nog — geen hele concrete maatregelen. We kunnen met de ouders schermen en zeggen: het is in het belang van de ouders, daarom moet het snel. Maar het moet goed en zorgvuldig gebeuren. Daarom moeten er nu al stappen worden gezet om te constateren: misschien kunnen we het niet halen, maar kunnen we wel met iets anders komen. Ik zou de staatssecretaris willen uitnodigen om gericht in te gaan op de vragen die zijn gesteld over die uitvoeringskwesaties. Volgens mij hoeft u niet met ons in discussie te gaan over ... Ik merk dat ik daar een beetje ongemakkelijk van word. Ik zou dus willen vragen om iets concreter in te gaan op de voorstellen die zijn gedaan en de zorgen die zijn genoemd door bijna alle partijen hier.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik heb u aan het begin van de week een brief gestuurd met daarin een doorkijk naar de aangekondigde maatregelen. We zien het toch onder druk staan bij de bezwaren die moeten worden opgelost. Daar hebben we een taskforce voor ingericht. Daar komen we zo meteen nog verder over te praten. Er komt ook een opschaling van de Luisterend Schrijvers. Ik kom nog terug op het concrete stapje van de bezwarenanalyse en wat daarmee te maken heeft. Ik ben nog steeds van mening dat we ambitie nodig hebben om het einddoel te halen. Ik vind ook dat we dat kunnen halen. U trekt de conclusie: dat is niet realistisch. Die conclusie deel ik absoluut niet. Ik vind het nog steeds realistisch en haalbaar, maar er zijn wel uitdagingen. Daar moeten we aan werken. Dat zijn we verplicht aan de ouders.

De **voorzitter**:

In tweede instantie, mevrouw Abdi.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Laat ik het anders formuleren, heel concreet. Welke meetbare doelstellingen heeft de staatssecretaris om te zeggen ... Het is nu bijna november 2026. Tegen maart bijvoorbeeld ... Ik noem maar iets. Hoe is het meetbaar? Hoe is het concreet? Dat hoor ik eigenlijk niet in de beantwoording van de staatssecretaris. Kan ze dat toelichten, in plaats van verwijzen naar de brief? We hebben die allemaal gelezen. Daarin stonden

allerlei dingen, in de vaagheid. Gewoon heel concreet: waar kunnen we de staatssecretaris op afrekenen waarbij het inderdaad haalbaar en realistisch is dat we die einddatum gaan halen?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

We zijn nog bezig om de laatste hand te leggen aan het verder concreet maken van de maatregelen. Die volgen nog. Een aantal heb ik wel al genoemd, bijvoorbeeld het meer in samenhang behandelen van bezwaren en aanvullende schade, tegelijkertijd. Dat is een van de maatregelen. Dat is ook vanuit de ouder ... Sommige ouders hebben meer dan één bezwaarschrift lopen. Die wil je allemaal in één keer behandeld hebben. Denk ook aan de advocaten, die grote groepen gedupeerden bijstaan en heel goed weten waar hun cliënt in het proces zit en hoe hun cliënt het beste geholpen is. Er zijn allemaal maatregelen, maar nogmaals, we zijn het concreet aan het uitwerken. Ik stuur ook het liefst op concrete en haalbare doelen. Dan kun je daar ook op bijsturen. Dat is voor mij ook makkelijker. Daar werken we op dit moment nog aan.

De heer **Mathlouti** (D66):

Ik heb een vervolgvraag op de vraag van mevrouw Abdi. Ik ben inderdaad ook heel erg op zoek naar de concrete tussenstappen in aanloop naar de einddatum van deze operatie. Ik vroeg daar ook bewust naar in mijn eerste termijn. Mevrouw Van Dijk had het ook over een overzicht, waarmee u ons overzichtelijk mee kunt nemen: hier staan we, dit is wat er nog te doen is en hier zitten we precies in het proces. We moeten voorkomen dat we verzand raken in allerlei flowcharts en zo. Ik wil wel iets meer inzicht in wat we nu hebben. De Kamerbrieven geven een bepaalde tussenstand, maar hoe we daartoe zijn gekomen, is voor mij, in alle eerlijkheid, best onduidelijk, net als wat precies de gedachte is achter de maatregelen die u noemt. De maatregelen zijn uiteindelijk een middel om te komen tot een bepaald doel, dus een bepaalde gedachte die u heeft bij het komen tot de afhandeling van al die verschillende gevallen die u terecht noemt. Ik ben wel op zoek naar wat meer concrete cijfers waar wij op kunnen sturen, want anders hebben we dit gesprek over een halfjaar, een jaar en anderhalf jaar weer, als het niet concreter wordt.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik begrijp uw oproep heel goed. Die deel ik ook. Ik wil het zelf ook concreter hebben. Ik wil u bij dezen een toezegging doen om voor het kerstreces, dus voor half december, met een brief te komen waarin we die concreetheid en meetbaarheid gestalte geven.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik ben heel benieuwd waar de staatssecretaris dan aan denkt als ze ons bepaalde concreetheid mee wil geven. Want daar kan natuurlijk ook weer een definitiediscussie over ontstaan. Daar kunnen we het beter nu even over hebben, want anders krijgen we dadelijk een brief en zijn wij weer ontevreden over de brief en dan gaan we dit hele gesprek weer opnieuw voeren. Dat zou ik echt zonde van de tijd vinden.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Waar zou u mee geholpen zijn?

De **voorzitter**:

Zullen we dit ... Ja, we kunnen hier ...

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik heb dat volgens mij duidelijk verteld in mijn inbreng, dus of er is gewoon niet geluisterd naar mijn inbreng of er komt geen reactie op. Ik merk dat ik nu wel een beetje geïrriteerd begin te raken.

De **voorzitter**:

Die irritatie is niet nodig, denk ik, maar ik wil ook als voorzitter wel benadrukken dat iedereen in zijn of haar inbreng op een bepaalde manier aandacht heeft besteed aan het feit dat die brief er ligt en dat iedereen vraagt om meer inzicht, meer concreetheid. Ik vertaal het maar even zo: wat gaat elke maatregel opleveren en brengt dat het doel dichterbij? De toezegging van de staatssecretaris over de brief hebben we sowieso genoteerd, maar het lijkt me goed als de staatssecretaris in de tweede termijn wat meer invulling kan geven aan hoe die brief er dan uit gaat zien.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Dat is prima. Dan kom ik daar in de tweede termijn nog even op terug. Dan kunnen de ambtenaren dat al verder invullen. Nogmaals, we leggen nu de laatste hand aan de gegevens die we daarvoor nodig hebben.

Collega Ceulemans van JA21 vroeg wat de kosten zouden zijn als de hersteloperatie met een jaar vertraagd wordt. Dat is bij benadering berekend, zeg maar een beetje op een sigarenkistje. We denken aan ongeveer 200 miljoen per jaar.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Dat zou dan gaan over het opschuiven van de deadline van 2027. Dan gaat het om de hele apparaatskosten van het hele stelsel, dat gewoon nog een jaar langer in gang moet worden gezet. Heeft u enigszins een idee waar dat uit bestaat en waar het deel van gewoon een jaar langer hersteloperaties bieden uit bestaat?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ja, precies, omdat je werkt met heel veel partners, die ook een rol hebben in die hersteloperatie. Dat neem je dan allemaal mee. Ook de commissies moeten in gang blijven. Het komt niet allemaal terecht bij de ouders. Er zitten ook uitvoeringskosten aan vast.

Meneer Vlottes van de PVV vroeg: wat betekent afronding in 2027? Hoe gaat u dat halen? We proberen er natuurlijk op in te blijven zetten om dat voorstel eind 2027 klaar te leggen. Ik zie dat ook als een onderdeel, als een manier, om de ouders weer ruimte te bieden om emotioneel te herstellen.

Dan kom ik meer concreet toe aan de bezwaren en de taskforce. Uiteraard gaan we nog verder op een rijtje zetten hoe dat er precies uit komt te zien. Ik wil u toch alvast meegeven: je doet zo'n hersteloperatie niet alleen. We werken namelijk samen met heel veel partners. Ik wil bijvoorbeeld ook de werkgroep van advocaten heel goed betrekken bij die versnellingsmaatregelen, en ook de Bezwaarschriftenadviescommissie en de Commissie Werkelijke Schade. Alle partners die zo belangrijk zijn, ook de stichting, ook de mensen op het departement, alle mensen die in de keten werkzaam zijn, wil ik hierin meenemen. We gaan in november een heisessie met elkaar organiseren om juist dit traject nog eens een keer heel goed vast te klikken.

Dan gaan we verder met de vraag van de heer Vlottes over integraal uitkomen op een vso, zodat de capaciteit voor inhoudelijke behandeling kan worden ingezet voor bezwaartaken. Hij vroeg zich af: hoe gaat dat dan? Wij zien het volgende. Even een voorbeeld. Iemand heeft een bezwaar ingediend en zegt: het jaar 2009 heeft u niet meegenomen en ik vind ik dat ik daar wel recht op heb. Tegelijkertijd heeft die persoon ook alvast een aanvullende schadevergoeding aangevraagd. Dan is het natuurlijk heel mooi als je dat met elkaar kan combineren, zodat je direct weet of dat jaar er wel of niet bij hoort en je dat direct kan meenemen bij de aanvullende schade. Dan hoeven de processen niet na elkaar te lopen, maar pak je dat in één keer op. Dat levert gewoon heel veel voordeel op, omdat de processen gewoon langdurig zijn.

Mevrouw Van Dijk van het CDA vroeg: wat als het dan niet lukt, bezwaar en aanvullende schade? Wat als mensen dat niet willen of als het niet lukt? We proberen dit juist te doen om mensen te faciliteren, maar als een ouder of een advocaat toch liever eerst een bezwaarprocedure wil afwachten, kan dat natuurlijk. Dat is geen enkel probleem. We dwingen niemand, maar we bieden het aan, we faciliteren dat, we helpen daarmee om dat zo snel mogelijk te doen, juist omdat we vele malen de oproep hebben gehad: zorg dat je het dossier in één keer opent, behandelt en dicht maakt. Maar de ouder heeft daar een keuze in.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Uiteraard heeft die ouder de keuze. Dat vind ik ook heel goed. Maar faciliteren kun je natuurlijk op verschillende niveaus doen. Je kunt met elkaar afspreken dat het doel is om er met elkaar uit te komen, of je kunt daar wat strikter en strakker in zijn. Ik ben een beetje op zoek naar, als we echt versnelling willen en juridische procedures willen voorkomen, hoe de staatssecretaris en de organisatie erin zitten, in die verhouding?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik vind het belangrijk om er samen uit te komen. Dat betekent dat je met elkaar ... Ik vind het lastig om het heel erg vast te pinnen in "als dit, dan dat". Je kijkt gewoon: welke situaties zien we? Hetzelfde geldt voor wat de advocaten zien en wat de ouders wenselijk vinden. Op die manier cluster je dat. Je wil niet one size fits all hanteren; je wil doen wat nodig is, juist om mensen verder te helpen.

De **voorzitter**:

Een vervolgvraag.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

De gezamenlijke houding is dus: we gaan er met elkaar uit komen en pas in het alleruiterste geval constateren we met elkaar dat dat niet lukt.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ja, wat mij betreft wel. Ik merk ook aan de partners en de omgeving dat zij er ook zo in zitten.

Mevrouw Abdi vraagt zich af: als je dat gaat samenvoegen, hoe zit het dan met je rechtsbescherming, de bewijsposities en de aanspraak op aanvullende schade? Dat wil je natuurlijk voorkomen. Die rechtsbescherming is superbelangrijk. Daarom vind ik het juist belangrijk dat die advocaat meekijkt, meedoet en de cliënt goed vertegenwoordigt. Maar dat kan ook met andere professionals zijn. Dat maakt me niet uit. Zolang mensen

ook maar goed ervaren dat er een rechtsbescherming is die nodig is, dat ze tevreden kunnen zijn met het proces, dat ze zich ook daadwerkelijk gehoord en geholpen voelen. Ik vind het ook belangrijk om daar altijd een feedbackloop in te hebben, zodat we daar een loket voor hebben als er signalen zijn die worden ontvangen door u, de advocaten of de belangenorganisaties, zodat je lerend verder komt met elkaar. Dat doen we dus ook met MijnHerstel.

Die taskforce. Ik merkte aan meneer Ergin dat hij zoiets had van: moet je dat nou een taskforce noemen? We hebben maar gewoon een naam bedacht om juist over de procesgrenzen heen te stappen en met de verschillende disciplines samen te werken aan wat ouders nodig hebben. We willen juist vanuit dat totaaloverzicht in die enorme keten, waar zo veel mensen werkzaam zijn, met alle partijen komen tot die concrete maatregelen. Dat moet je samen doen. Je moet dat doordenken. Je moet draagvlak hebben. Ik wil dus, zoals al gezegd, in ieder geval voor half december met een brief komen. In de tweede termijn krijgt u wat meer inkleuring van hoe dat eruit komt te zien.

De heer **Vlottes** (PVV):

Ik zat nog even na te denken over dat lerende, over dat stap voor stap en over het zo veel mogelijk samen aanvliegen van juist die aanvullende schade en dat bezwaar. Het juridische probleem is natuurlijk het volgende. Je gaat dan juist ook met de gedupeerden aan tafel zitten om te voorkomen dat ze in die bezwaartermijnen komen en in al die juridische ellende, zal ik gewoon maar even zeggen. Maar met het opstellen van een vso kom je tot afspraken en leg je die vast. Mocht daar dan toch nog ontevredenheid over zijn — nogmaals, de ouders kunnen natuurlijk alle reden hebben om daarbij wat argwanend te zijn, zoals het verleden natuurlijk ook wel heeft geleerd — dan liggen niet meer die inhoudelijke conclusies of afspraken ter beoordeling, maar dan gaat het alleen nog maar over de vraag of er is voldaan aan de afspraken die zijn vastgelegd in de vso. Mijn concrete vraag is dan ook hoe de staatssecretaris voldoende kan borgen dat er bij de afspraken die in de vso worden vastgelegd om samen de stap te zetten voor die aanvullende schade, ook recht wordt gedaan aan die gedupeerden en aan de bezwaren die zij kunnen hebben.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

In het begin van de hersteloperatie is ervoor gekozen om alles per schade en per ouder tot achter de punt en de komma te berekenen. Met deze grote aantallen is dat gewoon onuitvoerbaar, ondoenlijk gebleken. Dan moest je natuurlijk, omdat dat ook in de wet stond, op basis van het civiele aansprakelijkheidsrecht de causaliteit gaan aantonen en bewijzen welke kosten en posten er waren en hoe dat allemaal in elkaar stak. Dat was heel erg belastend. Omdat we zo vastgelopen waren, heeft meneer Van Dam zich daar op een gegeven moment met een commissie over gebogen. Toen heeft hij gezegd: wat jullie nu aan het doen zijn, kan gewoon niet, want dat duurt veel te lang. Wij merken dat bijvoorbeeld de Stichting (Gelijk)waardig Herstel goeie resultaten boekt. Die heeft een uniform schadekader ontwikkeld. Je zou kunnen zeggen dat het met dat uniforme schadekader iets minder zorgvuldig gaat, maar daarmee gaat het wel ruimhartiger. Precies daarom hebben we ervoor gekozen om dat uniforme, ruimhartige kader over te nemen. Dat wordt gebruikt als grondslag voor de vso's. Het is een openbaar kader. Dat heeft uw Kamer in het verleden ook ontvangen. Het betreft vijf leefgebieden. 29 punten worden genoemd. Dat wordt ingevuld. Het zijn niet allemaal vaste bedragen. Het zijn forfaitaire bedragen, met ruimte voor de uitzondering. Daarbij wordt die vaststellingsovereenkomst dus vastgesteld aan de hand van de gebeurtenissen uit

iemands leven. In die zin merk ik ook dat mensen daarmee gewoon goed geholpen worden, in ieder geval in 95% van de gevallen, zoals meneer Van Dam het becijferde. Daar zitten ook maatregelen achter zodat mensen goed geïnformeerd zijn en weten wat het betekent om hun handtekening onder zo'n overeenkomst te zetten, en zodat ze nog de ruimte en tijd hebben, minstens nog zes weken, om dat nog eens met hun advocaat, partner of met een andere gedupeerde — noem het maar op — te bespreken. Dan kunnen ze daar ook ten volle achter staan. Dat is belangrijk, want daar doen we het voor.

Ik zie hier nogmaals de vraag van mevrouw Van Dijk van het CDA over de exacte impact, maar daar komen we nog op terug.

Hoe verloopt de afstemming met de Stichting (Gelijk)waardig Herstel? Ik heb vorige week vrijdag heel lang met het bestuur om tafel gezeten. We hebben een goeie samenwerking. Wij zien onszelf ook als partners om de ouders voorbij het onrecht te helpen. Ik ben ook heel blij dat 80% van de ouders voor SGH heeft gekozen, want dat is een route waar heel veel vertrouwen in is en waar mensen tevreden over zijn. Dat vind ik ontzettend waardevol. Ik vind het waardevol dat mensen die keuze hebben. Daarmee is de stichting ook een hele waardevolle partner in die hersteloperatie. Ik vind het ook belangrijk om te blijven benadrukken dat wij samen, schouder aan schouder, werken aan de doelstellingen. Ja, ook SGH conformeert zich aan de doelstelling van eind 2027, maar ze zeggen ook dat het best wel spannend en ingewikkeld is, vooral als het gaat om de Luisterend Schrijvers. Daarop zetten we natuurlijk ook de maatregelen in.

De voorzitter:

Mevrouw Inge van Dijk, het is uw vierde interruptie, maar we zitten ruim in de tijd, dus ik stel voor dat we dat met elkaar toestaan. Misschien dat we dus een aantal van vijf kunnen aanhouden.

Mevrouw Inge van Dijk (CDA):

Meerdere Kamerleden hebben natuurlijk die vraag gesteld, omdat we in de media iets anders lezen. Dat brengt onrust met zich mee. Dus als ik de staatssecretaris goed begrijp, klopt het artikel in Trouw niet.

Staatssecretaris Palmen-Schlagen:

Dat begrijpt u goed. Dat vonden wij ook heel vervelend.

Meneer Ceulemans vroeg wat de kosten van de SGH-route zijn. SGH blijft in 2026 binnen het afgesproken en begrote bedrag voor de uitvoeringskosten. De kosten voor overhead en huisvesting zijn niet hoger dan geraamd. Het aantal afrondingen wordt helaas niet behaald. Dat zit 'm zoals gezegd in de uitdaging als het gaat om de Luisterend Schrijvers. Dat is met name zo in een aantal regio's, namelijk die van Rotterdam, Amsterdam, Den Haag en Almere. Dus als er nu mensen zijn die luisteren en denken misschien nog een bijdrage te kunnen leveren aan deze hersteloperatie: kijk op de website van SGH; u bent meer dan welkom. Dit blijven we natuurlijk met elkaar doen. We zagen in het gesprek met het bestuur van de stichting bijvoorbeeld ook dat er soms mensen zijn die meer schade hebben dan uit dat uniforme schadekader naar voren kan komen. Dan wil je natuurlijk ook dat mensen zo snel mogelijk doorgeleid worden naar de individuele berekening, om maar eens een voorbeeld te noemen. We zien ook dat sommige mensen hun verhaal vertellen aan de Luisterend Schrijver en dat

dan niet per se leidt tot aanvullende financiële compensatie. Ook die mensen wil je natuurlijk sneller door het proces heen laten gaan. Het liefst wil je het aan de voorkant al, met een soort van triage. Daar gaat de stichting ook mee aan de slag.

De heer **Ceulemans** (JA21):

De staatssecretaris gaat in op de geraamde kosten voor 2026, dus het lopende jaar. De reden dat ik het vroeg, is natuurlijk dat deze zomer het jaarverslag van afgelopen jaar bekend werd. Ik citeer gemakshalve eventjes de Volkskrant over dat jaarverslag, dat ik overigens zelf uiteraard ook bekeken heb: "Per gedupeerde van de toeslagenaffaire kostte het de stichting Gelijkwaardig Herstel in 2025 omgerekend ruim 28 duizend euro om het uit te keren schadebedrag te bepalen. Dat blijkt uit het deze maand gepubliceerde jaarverslag. Daarmee maakt de door prinses Laurentien opgerichte organisatie haar eerdere belofte niet waar: dat haar uitvoeringskosten veel lager zouden zijn dan die van de totale hersteloperatie door het ministerie van Financiën. Op een gemiddeld berekend schadebedrag van zo'n 75 duizend euro is de overhead van de stichting minstens even hoog." Als de staatssecretaris zegt dat het dit jaar allemaal binnen de geraamde kosten is, gaan we dan dit soort conclusies in het jaarverslag dat volgend jaar komt, over 2026, niet meer terugzien?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ook die kosten proberen we natuurlijk naar beneden te krijgen, maar dit hangt er ook mee samen dat het lumpsumbedragen zijn. Op het moment dat het aantal vso's stijgt, zal het gemiddelde bedrag ook dalen. Dan hopen we dat er uiteindelijk zoveel vso's zijn dat we met elkaar die doelstelling halen en dan ook die kosten per vso gedrukt hebben.

Mevrouw Van Dijk vraagt zich af of er in de herstelroutes uitsluitend wordt beoordeeld op basis van gepubliceerde wet- en regelgeving en openbare schadekaders. Die kaders liggen er niet voor niets. Ik vind het ook belangrijk dat het kader bekend is. Dat is ook kenbaar gemaakt. Dat wordt door zowel SGH als door MijnHerstel toegepast. Het blijft ook hierbij zo dat beide afdelingen, dus zowel de stichting als MijnHerstel, heel veel met elkaar aan casustafels werken, want je ziet in de praktijk altijd situaties die niet helemaal precies te vangen zijn in het schadekader, en daar moet je het over hebben. Die bijzondere casussen worden dus altijd gezamenlijk opgepakt. We proberen bij het uniforme schadekader in ieder geval te blijven werken aan gelijkwaardige uitkomsten.

Dan de vraag van mevrouw Van Dijk of er niet een splitsing moet komen tussen ouders die bijzondere aandacht verdienen en ouders die het reguliere proces kunnen doorlopen. Ik neem aan dat mevrouw Van Dijk dat bedoelt waar meneer Van Dam het ook over had, namelijk de meer complexe, hogere schades. De individuele schadeberekening staat nu ook open, dus die mensen kunnen nu daar geholpen worden. Dat zijn de kaders die we al eerder kenden, dus die bij de vso-regieroute en het aangepaste CWS-kader. Het is belangrijk om te zeggen dat de kaders al een aantal jaren hetzelfde zijn. We hebben de processen aan moeten passen zoals geadviseerd is door meneer Van Dam, zodat we ook vanaf 2025, dus begin 2025, weten hoe dat stelsel zich ongeveer gaat ontwikkelen. Maar, resumerend, er is dus voor de ouders met de complexere schades, met de hogere schadebedragen, ruimte om dat gericht in te vullen.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik weet dat dit mijn laatste interruptie is. Dat weet ik, zeg ik tegen de staatssecretaris, want daar hebben we het al vaker over gehad, maar ik ben gewoon benieuwd naar het

volgende. Je bent bezig met een stukje schadeafhandeling en je constateert zelf: het dossier dat ik hier heb, vraagt misschien toch wel iets meer, dus dat kan ik misschien beter proactief daarnaartoe brengen, zodat we de reguliere schaderoutes gebruiken om de snelheid te maken die we graag willen en daar de voortgang niet door geblokkeerd wordt. Daar ben ik naar op zoek. Ik weet dat er gemeld kan worden en ik weet dat de gemeenten het aan kunnen dragen, maar zou het niet verstandig zijn om dat ook gewoon proactief met elkaar te doen, zodat we aan de ene kant die snelheid kunnen maken en aan de andere kant die ouders echt de aandacht kunnen geven die ze nodig hebben?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Helemaal mee eens. Het is ook belangrijk dat mensen die keuze kunnen maken. Soms kom je er pas achter op het moment dat je een schadestaat aan het invullen bent — dan ben je dus al ergens mee bezig en dan volgt dat later — maar soms weten ouders dat al van tevoren. Die weten al dat ze hun huis of hun onderneming zijn kwijtgeraakt, of ze hebben hele zware situaties gehad. Die weten al dat ze niet verder komen in dat forfaitaire kader. Dus kunnen mensen ook direct door naar de individuele berekening. Die mogelijkheid is er.

De **voorzitter**:

In tweede instantie, mevrouw Van Dijk?

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ja, in tweede instantie. Die mogelijkheid is er, maar ik zou het goed vinden als behandelaars tijdens de behandeling van de dossiers zelf de ruimte hebben om te zeggen: deze casus moeten we misschien proactief naar die tafel brengen, omdat als we die in dit proces laten zitten, dat gegarandeerd bezwaar, beroep of een hoop van dat soort zaken op gaat leveren en omdat het gewoon een ingewikkelde casus is en we er waarschijnlijk niet op een eenvoudige manier met elkaar uit komen.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ja, ook daar ben ik het weer mee eens. Dat doen we dus ook. Van de medewerkers bij MijnHerstel weet ik gewoon dat zij dit monitoren en dat ze ook heel veel gesprekken voeren op het moment dat de ouder of de advocaat aan het invullen is. Als ze zien dat iemand ergens x heeft ingevuld, kunnen zij adviseren om y in te vullen of juist om er nog eens even heel goed naar te kijken. Het gaat er dus juist om dat we faciliteren dat mensen zo snel mogelijk op de juiste plek geholpen kunnen worden.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Ik wil de vraag van collega Van Dijk opvolgen. Het gaat om het volgende. We weten hoe de wetgeving is en hoe het allemaal op papier is geregeld. Je kan dan inderdaad zeggen: in theorie zou je dit kunnen doen. Maar we hebben het niet over de theorie maar inderdaad over de praktijk. We zien dat dat toch moeilijk gaat met een bepaalde bijzondere categorie. Ik ben het heel erg met mijn collega Van Dijk eens dat dat natuurlijk vraagt om een meer proactieve houding, omdat je ervan uitgaat dat het doenvermogen bij deze doelgroep beperkt is en — dat mag ik ook wel eerlijk zeggen — omdat bij sommige mensen die juist begeleiden onduidelijk is hoe het werkt, omdat de wetgeving zó complex is dat je bij wijze van spreken drie opleidingen achter je kiezen moet hebben om überhaupt te begrijpen wat wel of niet kan. De vraag hier is meer of er niet efficiënter, op basis van een gevoel van vertrouwen en met maatwerk, kan worden

gekeken hoe wij proactief een rol kunnen spelen om het bij deze categorie, met alle kennis die we hebben, slimmer aan te pakken. Het heeft namelijk geen zin om het via de bestaande routes te doen. Dat kost te veel tijd. Dat is de vraag van de Kamer.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Dit doen we natuurlijk ook met de advocaten, de stichting en alle andere hulpverleners, ook bij MijnHerstel. De advocaat geeft de cliënt ook advies over de beste route en kan voor een bepaalde cliënt zeggen dat het het beste is om rechtstreeks naar de individuele berekening te gaan. Daar is in voorzien. Iedereen heeft natuurlijk recht op gratis rechtsbijstand. Daar wordt ook veel gebruik van gemaakt. We hebben het al vaker gedaan, maar ik wil jullie toch uitnodigen om eens gebruik te maken van een werkbezoek aan MijnHerstel. Dat is heel belangrijk. Dan ziet u hoeveel deskundige medewerkers daar werken om mensen echt proactief te ondersteunen en te begeleiden.

De **voorzitter**:

In tweede instantie, mevrouw Abdi.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Ik stel bijna voor om misschien wel even kort te schorsen. Ik merk namelijk dat de staatssecretaris niet concreet ingaat op de vragen die we stellen. Ik kén de wetgeving. Ik kén de praktijk. Wij zitten hier juist om op basis van wat er gezegd is mee te denken over wat er beter zou kunnen in de uitvoering. Het mag van mij ook in tweede termijn, maar ik vind het ingewikkeld dat ik in de beantwoording elke keer terug word verwezen. We kénnen het. We zijn bekend met de huidige wetgeving. We zijn bekend met wat er in theorie kan. Het gaat erom dat we zien dat het in de uitvoering moeizaam gaat en dat er tegelijkertijd ... We zitten nu bijna in november 2026 en we willen iets anders met deze doelgroep. We willen inderdaad een heldere doelstelling. Daar vragen we herhaaldelijk om. Als de staatssecretaris er niet toe in staat is om dat te beantwoorden, is dat prima en dan vind ik het prima om nog tien of vijftien minuten te schorsen, maar ik heb behoefte aan concrete antwoorden en niet aan een soort ... Ik weet niet eens ... Sorry, maar ik vind het een heel ingewikkelde beantwoording.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik wil de vragen natuurlijk zo goed mogelijk beantwoorden, omdat dat duidelijkheid en helderheid biedt. Daar zijn we allemaal bij gebaat. Als de vraag is "denkt het ministerie mee met alle ketenpartners om proactief de mensen op de juiste plek te krijgen?", dan is het antwoord ja. Natuurlijk wordt daarover meegedacht. Natuurlijk denkt die advocaat mee. Natuurlijk hebben we triage. Natuurlijk doen we dat met de stichting. Natuurlijk doen we dat met MijnHerstel. Ik ben dus heel erg zoekende naar wat u precies wil horen.

De heer **Mathlouti** (D66):

Misschien kan ik toch even doorgaan op wat collega's eerder hebben gezegd en kan ik de staatssecretaris een klein stapje helpen. Ik geloof best dat de organisatie gedupeerden helpt op het moment dat het dossier voorhanden ligt en in behandeling gaat. Ik kijk ook even de collega's aan. Het gaat natuurlijk om de fase daarvoor: kan je proactief zelf op gedupeerden afstappen op basis van de informatie die je hebt, om mensen proactief eerder te helpen, omdat je bijvoorbeeld al weet dat het een dossier is dat relatief snel opgepakt en afgerond kan worden? Dat is juist om te voorkomen dat mensen te lang in die bak blijven hangen en sneller geholpen kunnen worden. Kunnen

we op die manier proactief kijken wie al "weggewerkt" kan worden — sorry voor mijn woordkeus — en wie we snel kunnen helpen?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ja, maar dat is ook precies wat we hebben gedaan, ook bij de uitvoering van het advies van de commissie-Van Dam. Je moet zorgen dat je de grootste groep mensen zo snel mogelijk helpt. Dat kan met het uniforme kader. Bij het uniforme en het individuele kader gaat het natuurlijk om de aanvullende financiële schade. Mensen kunnen zich op aanvraag melden als zij daar behoefte aan hebben. De mensen die heel lang in de wachtrij hebben gestaan, bijvoorbeeld bij de Commissie Werkelijke Schade, halen we er niet voor niets uit, omdat we natuurlijk ook willen dat zij proactief zo snel mogelijk worden geholpen. Gelukkig hebben we bij MijnHerstel op dit moment geen wachtrijen. Ik hoop ook dat dat zo blijft en dat we kunnen blijven opschalen om mensen proactief het juiste proces te kunnen bieden. Maar ik heb al vaker aangegeven dat het voor het uniforme kader en voor de uitkomst niet uitmaakt of mensen naar de stichting of naar MijnHerstel gaan. Dat is echt afhankelijk van de wens van ouders en de manier waarop zij hun verhaal kunnen vertellen. Mensen weten, via hun advocaat, via ervaringsdeskundigen, via informatie op alle ondersteuningswebsites, of die uitzondering bij het uniforme kader voor hen niet van toepassing is. Ik ben dus even op zoek naar wat ik nou nog meer kan doen. Ik hoor het graag, want ik wil mensen uiteraard zo goed mogelijk helpen en daarin begeleiden, maar we hebben het hier wel over uniforme kaders en kaders die vastgelegd zijn over de diverse leefgebieden.

De **voorzitter**:

Ik stel voor dat de staatssecretaris haar betoog vervolgt en dat we als Kamer, als commissie, proberen in tweede termijn onze vragen net iets scherper te formuleren, zodat de staatssecretaris daar nog concreet antwoord op kan geven. U vervolgt, staatssecretaris.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

We blijven natuurlijk kijken wat ouders nodig hebben om verder te komen. Of dat nou via de ouder zelf gaat of via de advocaat, er is ook altijd de mogelijkheid voor een intensieve aanpak. Die heb ik nog niet genoemd, maar die moet ik misschien wel noemen. Dan heb ik het over de intensieve aanpak voor de mensen, de gezinnen, die wellicht de regie en de grip op hun eigen leven zijn kwijtgeraakt. Alle ketenpartners kunnen mensen aanmelden voor die tafel, die ervoor zorgt dat mensen door alle disciplines tegelijk geholpen worden. Mocht daaruit komen dat er een bepaalde spoedprocedure gevolgd moet worden, dan kan dat natuurlijk. Je probeert dus zo responsief mogelijk te werken om mensen te helpen.

Dan was er een vraag van mevrouw Van Dijk over de psychische klachten, in een zaak die bij de civiele rechter ligt. Zij zei: voor een gedupeerd gezin is recent in een onafhankelijk deskundigenonderzoek vastgesteld dat er een rechtstreeks oorzakelijk verband is tussen toeslagen en psychische klachten. Die rechtstreekse oorzakelijkheid is niet vastgesteld. Dat is aan de rechter; die gaat er nog over oordelen. Ik vind het ontzettend naar en vervelend dat er psychische klachten zijn bij dit gezin; dat is altijd afschuwelijk. Dat rapport is door een deskundige opgesteld, maar de conclusie over hoe dat dan komt, is aan de rechter. Dat zullen we met elkaar dus nog moeten afwachten. Voor psychische klachten hebben we, zoals gezegd, het Steunpunt SamenVerder al in het leven geroepen.

Dan de vraag van mevrouw Van Dijk: "U schrijft dat de BAC extra capaciteit nodig heeft, maar die pas kan inzetten als UHT volledige dossiers aanlevert." Op dit moment lukt dat in nagenoeg alle gevallen: in zo'n 95% van de gevallen is het dossier volledig. Soms moeten er nog aanvullende stukken komen. Wij zien ook dat dat snel en op tijd moet plaatsvinden. Op dat punt is er ruimte voor verbetering; dat betreft de aanvulling op het standaarddossier. Daar maken we met UHT en de BAC natuurlijk nadere afspraken over.

Dan de vraag van de heer Mathlouti en mevrouw Van Eijk: zijn de versnellingsmaatregelen voldoende? Wat gaat de ouder daar concreet van merken en wanneer komen die resultaten? We komen natuurlijk nog met het lijstje dat meer concreetheid levert, maar als wij al zien dat er mensen zijn die verschillende bezwaarschriften hebben lopen, kunt u zich voorstellen dat die nu al zo veel mogelijk samen opgepakt worden, ook met de aanvullende schaderoutes. Op die manier proberen we daar verder invulling aan te geven. Daar kom ik dus nog op terug. Datzelfde geldt eigenlijk voor het weegmoment. U heeft heel terecht gezegd dat u niet pas rond 1 april wilt zien wat de resultaten zijn. Dat wilt u eerder zien, zodat u de vinger eerder aan de pols kunt houden.

Voorzitter: Inge van Dijk

De **voorzitter**:

U heeft een interruptie van mevrouw Van Eijk.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Wordt daarbij ook onderscheid gemaakt tussen IB-bezwaren met en IB-bezwaren zonder aanvullende schade? Ik kan me namelijk zomaar voorstellen dat de IB-bezwaren zonder aanvullende schade misschien makkelijker en sneller te behandelen zijn en dat daarmee dus ook weer capaciteit vrijgespeeld kan worden voor de andere gevallen.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ja, zoals het er nu uit ziet, kun je een splitsing maken tussen de bezwaren van mensen met een aanvullende schadeclaim en de bezwaren van mensen zonder een aanvullende schadeclaim. Bij die laatste groep zijn de bezwaren inderdaad bijna afgerond. Die moet je dus ook zo snel mogelijk naar die afronding toe kunnen brengen. Daar wordt dus zeker onderscheid in gemaakt.

Dan kom ik bij de brede ondersteuning en de vraag daarover van de heer Mathlouti: wat heeft de bestuurlijke regisseur tot nu toe gezien en wat gaat de bestuurlijke regisseur nu nog verder doen? We hebben de brief van de bestuurlijke regisseur meegestuurd met de voortgangsrapportage. Heel recent hebben we gezien dat er goed gebruik is gemaakt van de SPUK. Mensen weten de brede ondersteuning goed te vinden. Het is natuurlijk belangrijk dat mensen ook goed geholpen worden. Tegelijkertijd wil je natuurlijk ook weten waardoor dat komt. De bestuurlijke regisseur is nu dus ook bezig met die verdiepingsslag om dit nader uit te vragen. De bestuurlijke regisseur heeft ook aangeboden om op een informele manier met uw Kamer in gesprek te gaan, zodat hij ook kan toelichten wat zijn zienswijze is en wat hij tot nu toe heeft gezien in alle gesprekken met alle gemeentes, de VNG en alle commissies die hier een rol in spelen. We hebben gezien dat ongeveer 75% van de gemeentes de standaardbeleidskaders

hebben geïmplementeerd om uniformiteit te bereiken. Daar hoort ook bij dat de gemeente kan toetsen hoe het zit met de draagkracht van iemand en of deze uitgave noodzakelijk is. We hebben de gemeentes natuurlijk ook laten weten dat zij altijd bij UHT kunnen opvragen waar in het proces iemand zit. Omdat de integrale beoordelingen allemaal afgerond zijn, weet elke gemeenteambtenaar dat mensen in ieder geval gemiddeld al zo'n €42.000 ontvangen hebben vanuit die integrale beoordeling. Maar het is voor de gemeente natuurlijk ook van belang om te weten of mensen al een aanvullende schade hebben afgerond, want ook die groep wordt gelukkig steeds groter. Daarbij zitten we nu op 24% en we hopen natuurlijk dat dat snel, eind volgend jaar, richting de 100% gaat.

Mevrouw Van Eijk vroeg zich af hoe het dan zit met de gemeentes die geen beleidsregels instellen. Een gemeente heeft wat dat betreft een eigen autonomie, dus mag een eigen afweging maken. De meeste gemeentes vinden het zelf ook prettig om te werken met beleidsregels. In die combinatie zoeken we het dus ook. Maar soms zie je dat gemeentes eigen regels hebben die weer heel er gelijkend zijn op de standaardregels. Het is dus een beetje afhankelijk van welke gemeente je hebt. Ik vind het ook belangrijk. Ik kan ze alleen niet dwingen, maar we proberen dat natuurlijk te stimuleren. Het is vaak ook een oproep van de medewerkers van de gemeente zelf, want dat geeft hun ook houvast.

Voorzitter: Van Eijk

De heer **Mathlouti** (D66):

Ik wil toch even inhaken op dat laatste deel. Beleidsregels of die VNG-verordening zijn uiteindelijk in de praktijk ook maar een richting en uiteindelijk hangt het ervan af hoe de consulent met de specifieke situatie omgaat. Alleen gaat het er natuurlijk om of het gesprek over de excessieve voorbeelden die je af en toe hoort, gevoerd wordt. Ik wil niet bij voorbaat al zeggen dat het onrechtmatige gevallen zijn — bij die discussie zijn we, denk ik, nog niet — maar wordt daarbij wel gekeken hoezeer daar zorgvuldigheid is toegepast? Het gaat soms namelijk om hele, hele, hele grote bedragen, waarvan ik net al zei dat ik ze moeilijk uit te leggen vind. Dat betekent niet dat ze niet uit te leggen zijn, maar wordt dat gesprek daarover gevoerd? Die SPUK is namelijk een zak geld die gemeenten meekrijgen en waarover ze inderdaad die autonomie hebben, maar enige vorm van gesprek over hoe de uitgaven bij die excessieve voorbeelden plaatsvinden, lijkt me op zijn plaats. Ik ben vooral benieuwd hoe u daarnaar kijkt.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Het is zeker zo dat de bestuurlijk regisseur en de VNG hierbij ook de vinger aan de pols houden en constant in gesprek zijn over de vraag hoe dit zich ontwikkelt. Daarbij wordt bijvoorbeeld ook de jurisprudentie die al bekend is meegenomen en worden er voorbeelden aangehaakt. Er is sowieso wekelijks overleg tussen de diverse regio's van diverse clusters van gemeentes om er maar voor te zorgen dat daar een bepaalde uniformiteit in zit. Je wil tenslotte niet hebben dat er postcodebeleid wordt gevoerd en dat wat mensen krijgen of wat ze kunnen verwachten afhankelijk is van waar ze wonen. Tegelijkertijd heb je natuurlijk ook een belangrijke rol als het gaat om de belastingbetaler en maatschappelijk Nederland. Het gaat dus om die balans.

De heer **Mathlouti** (D66):

Kunt u ons daar de komende tijd wat nadrukkelijker in meenemen? U gaf al aan dat er

via de bestuurlijk regisseur nog informatie naar u toekomt. Het is vooral ook om dat gesprek goed met elkaar te voeren. Ik wil wel nadrukkelijk zeggen dat ik niet in twijfel wil trekken dat er in het kader van maatwerk materieel of immaterieel soms hele hoge bedragen worden toegekend, maar ik denk dat we daar wel scherper naar moeten kijken. Ik vind dat we dat gesprek echt met elkaar moeten voeren. Neem ons daar de komende tijd vooral in mee.

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Ja. De enquête is nu uitgestuurd. De gemeenten zijn bezig om die enquête in te vullen. Dat is ook een vraag van meneer Ceulemans, namelijk om de materiële en immateriële verstrekking gewoon goed scherp en helder te krijgen. We zetten er dus flink de vaart achter dat gemeentes dat ook terugkoppelen, want het is ook belangrijk om dat inzicht te hebben en dat gezamenlijke maatgevoel bij de gemeentes onderling te bereiken, terwijl je van de andere kant natuurlijk ook die eigen autonomie wil respecteren en juist ook wil stimuleren dat mensen kunnen doen wat nodig is. Het is altijd een afweging, altijd een balans.

De **voorzitter**:

Ten slotte op dit punt.

De heer **Mathlouti** (D66):

Ik ben het helemaal eens met dat laatste, maar dan wel met het goede gesprek.

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Zeker, zeker. Daar ben ik het ook helemaal mee eens. Ik zal ook de bestuurlijk regisseur vragen om hier bij zijn volgende voortgangsbrief nog verder op in te gaan, nog afgezien van de enquête die uitstaat.

De heer Ceulemans vroeg of ik wist van de situatie van de financiële onrechtmatigheden in de Drechtsteden en Rotterdam en wat ik eraan ga doen. Ik vind het heel verdrietig en pijnlijk dat dit überhaupt heeft kunnen plaatsvinden in twee gemeentes, twee grote gemeentes. Natuurlijk moet dit goed uitgezocht worden en moet er zorg voor worden gedragen dat het onrechtmatig uitgekeerde bedrag weer teruggehaald wordt. We hebben natuurlijk met de gemeentes en dus ook met deze gemeentes constructieve afspraken gemaakt om die rechtmatigheid na te gaan en te toetsen. Ook wat in het verleden door een gemeente onrechtmatig is uitgegeven, kan op basis van deze afspraken worden teruggehaald. Maar we werken bij de SPUK, zoals u weet, wel met de SiSa-methodiek, de methodiek van single information single audit.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Dit roept van mijn kant weer behoorlijk veel vragen op over de brede ondersteuning, maar laat ik er even twee zaken uitpikken. De staatssecretaris zei dat er steeds meer wordt geharmoniseerd tussen gemeenten op het punt van die omgang met de kaders rond de brede ondersteuning. Sommige gemeenten maken daar geen gebruik van, maar het is de bedoeling dat ze wel kijken of iets noodzakelijk is voor herstel. Maar het hele probleem is natuurlijk juist dat dat ook op het moment dat je dat meer vastlegt zo rekbaar is en zozeer voor interpretatie vatbaar is, ook als er een conflict ontstaat tussen een betrokken gedupeerde en iemand die vanuit de gemeente die beoordeling moet doen, dat dat in de praktijk nog steeds heel lastig blijkt. Mij komen gewoon voorbeelden ter ore — dat is niet gechargeerd — van mensen die zeggen: ik kom bij mensen thuis en

die vragen een vakantiehuis, een speedboot of een verbouwing aan hun woning en zetten de huisraad op de stoep voor het grofvuil omdat ze de dag daarvoor te horen hebben gekregen dat ze geen nieuw fornuis of wat dan ook krijgen omdat ze zoiets gewoon nog hebben. Dat is waar mensen in de gemeenten tegen aanlopen. U zegt terecht dat er vaak ook vanuit de gemeenten zelf wordt gevraagd om heldere kaders, juist om dit soort excessen tegen te gaan. Daarom vind ik het wel teleurstellend. De enquête staat nu uit. Ik heb hier in maart om gevraagd. We moeten bekijken welk deel van die SPUK-middelen nou wordt besteed aan materiële en welk deel aan immateriële zaken. Volgens mij is de enige manier waarop we kunnen toetsen of die brede ondersteuning niet heel erg ontspoord richting het alleen maar gericht zijn op spullen en niet op begeleiding. Maar ik begrijp dat daar op dit moment nog geen informatie over beschikbaar is.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Nee, op dit moment loopt die enquête nog. Het spijt me dat dat wat langer heeft geduurd. We hebben natuurlijk wel al aangegeven dat de materiële verstrekkingen alleen het eerste halfjaar gedaan mogen worden. Dat is een maatregel geweest die ingevoerd is. Daarmee hoop je natuurlijk ook dat je daar wat meer in de pas blijft lopen, ook bij de ontwikkeling van de andere financiële compensatie en het draagkrachtnoodzakelijkheids criterium.

De **voorzitter**:

Een vervolgvraag.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Elk stapje naar het inkaderen hiervan is er een, maar dat het het eerste halfjaar kan ... Op het moment dat mensen het eerste halfjaar hele excessieve wensen neerleggen die in de praktijk niet ... Lang niet iedereen doet het — dat zeg ik ook niet — maar het gebeurt wel. Daar gaat naar mijn inschatting een heel groot deel van die SPUK-middelen die naar gemeenten gaan aan op. Dat is niet alleen iets wat je niet moet willen als onderdeel van die hersteloperatie, maar is ook nog eens een klap in het gezicht van de gedupeerden in die gemeenten die wel gewoon soberheid betrachten en die wel gewoon alleen maar zaken vragen die ze daadwerkelijk nodig hebben. Elke dag dat dit langer kan voortduren, is dus een dag dat op dit vlak onrecht blijft bestaan. Ik wil dus niet alleen vragen om die enquête, maar ik wil ook dat gemeenten voortaan gaan rapporteren en heel duidelijk aan deze staatssecretaris laten weten — het zijn middelen die ze vanuit het Rijk krijgen — welk deel van die middelen is opgemaakt aan materiële verstrekkingen en welk deel aan andere vormen van ondersteuning; dat is echt niet te veel gevraagd. Het is dus goed dat die enquête loopt en wat mij betreft had dat eerder gemoeten, maar gemeenten moeten dit gewoon gaan rapporteren. Is de staatssecretaris bereid om van gemeenten te vragen dat dat voortaan gaat gebeuren, en niet vrijwillig maar gewoon verplicht?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Dat verplichten vind ik een lastige. Ik wil wel onderzoeken of dat mogelijk is. Weet dat de bestuurlijk regisseur hier ook bovenop zit, want wij vinden het met elkaar ontzettend vervelend als dit gebeurt. Alleen al het beeld dat gedupeerden ten onrechte hele grote bedragen claimen, is niet wenselijk. Daar moeten we dus ook mee uitkijken. Ik denk dus dat iedereen erbij gebaat is om daar helderheid en uniformiteit in te hebben.

De **voorzitter**:

Tot slot.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Ja, tot slot. Dan kom ik op Rotterdam en Drechtsteden. De staatssecretaris gaf een vrij formeel antwoord: het geldt dat ten onrechte door die mensen achterover is gedrukt, kan teruggehaald worden. Dat moet tot de laatste cent gebeuren; dat moet echt de ondergrens zijn. Als ik het goed heb begrepen, gaat dit potentieel om miljoenen. Dat is nogal wat. Het is ook niet alleen een lokale kwestie die daar speelt. Mijn vraag aan de staatssecretaris is dus: wanneer wordt u van zoiets op de hoogte gebracht? Ik vind het ook relevant om dat als Kamer te weten. Dit is gewoon een hap uit SPUK-middelen die vanuit het Rijk ter beschikking worden gesteld aan gemeenten. Op het moment dat dat duidelijk wordt, zou ik dat dus graag willen weten doordat wij als Kamer geïnformeerd worden. Dan mijn tweede vraag. De verantwoordelijk wethouder in Rotterdam zegt: het is eigenlijk wel prima dat daar honderd mensen rondhuppelen met creditcards van de gemeente, want dat is nou eenmaal nodig om snel gedupeerden te kunnen helpen. Vindt u dat met mij onverantwoord?

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Via de voorzitter: meneer Ceulemans, ik heb dit ook uit de media vernomen. Dit is direct aanleiding geweest om te kijken hoe het zit met het uitgavenbeleid en hoe de gemeentes dat doen. Het hoort dus bij de gespreksonderwerpen dat je ook daarnaar kijkt, ook naar dat voorbeeld met de creditcard: hoe doe je dat met elkaar en hoe zorg je ervoor dat dit goed en rechtmatig gebeurt?

Dan de vraag van mevrouw Abdi van PRO over het advies van de Oudercommissie om de einddatum voor de brede ondersteuning op te schorten. Uiteraard neem ik de adviezen van de Oudercommissie heel serieus. Ik moet de adviezen die ik krijg natuurlijk ook goed wegeen. Tegelijkertijd is ook de VNG hier uitermate bij betrokken geweest. Sterker nog, de bestuurlijk regisseur heeft met het ministerie en met alle gemeentes al eind vorig jaar een bestuurlijk akkoord afgesloten om ook voor de brede ondersteuning toch te gaan werken met een einddatum, namelijk 1 september 2027. Wij zullen daar bij de behandeling van het wetsvoorstel overigens nog verder over praten; zoals u weet, is het wetsvoorstel vorige week ingediend. Maar ik wil wel alvast meegeven dat een plan van aanpak sowieso langer doorloopt en ook nog twee jaar lang aanpassingen kan hebben. Met andere woorden, die brede ondersteuning loopt nu al, met die datum van 1 september, sowieso door tot 2030. Dat moeten we ons ook goed realiseren. Daarnaast is het belangrijk om ook hier duidelijkheid te creëren over hoe de termijnen in elkaar zitten. Maar goed, we gaan het daar bij de behandeling het wetsvoorstel nog verder over hebben.

Het is ook belangrijk dat de gemeentes de inwoners die daar behoefte aan hebben uiteindelijk kunnen overdragen naar het reguliere sociale domein. Dat moet goed en warm geregeld zijn. Die behoefte is per gemeente heel verschillend. Ook deze overgang wordt begeleid door de bestuurlijk regisseur. Hier maken we ook steeds goede afspraken over, omdat je mensen niet wil laten vallen maar vanuit de brede ondersteuning gaat helpen via het reguliere sociaal domein, dat daar uiteindelijk ook voor bedoeld is. Dat was het blokje brede ondersteuning.

Ik ga door naar de jongeren. Ik begrijp onze gedeelde zorg over de jongeren. Jongeren

zijn voor ons allemaal heel erg belangrijk. Ik snap ook dat studieschulden jongeren soms in de weg kunnen staan. Laten we eerlijk zijn: de gevolgen van de toeslagenaffaire zijn ook divers. Het gaat om allerlei dominostenen die in het gezin omgevallen zijn. Die ellende van het toeslagenschandaal heeft ook vaak het hele gezin geraakt, ook de kinderen. Bij de inrichting van de hersteloperatie is zes jaar geleden echter gekozen voor een onderscheid tussen schadevergoeding en ondersteuning. Schadevergoeding loopt, zoals u weet, via de Wet hersteloperatie toeslagen. De schade wordt vergoed via de aanvragende ouder voor diens gezin. De ondersteuning voor de kinderen loopt via de kindregeling. In de situatie waar mensen mee te maken hebben gehad, kan het natuurlijk voorkomen dat een kind een lening heeft afgesloten bij DUO. Heeft het kind die lening afgesloten omdat zijn ouders inkomen verloren hadden of is het kind juist niet gaat studeren en niet gaan lenen maar gaan werken? Of is het een combinatie daarvan?

Kortom, je ziet hele diverse situaties. De schade wordt berekend en hoort ook in dat uniforme schadekader thuis. Dat zien we in de rubriek "inkomensverlies": dan krijgt het kind ook via de ouder de compensatie voor die lening. Daarnaast is het zo dat kinderen geleend hebben voor een studie; dat hebben de meeste kinderen gedaan. Soms hebben de toeslagen andere problemen veroorzaakt met betrekking tot de studie, bijvoorbeeld studievertraging, of komen jongeren er op een gegeven moment achter dat ze een andere studie hadden moeten kiezen. Dan heb je natuurlijk de regelingen bij de decaan en bij DUO zelf. Ik denk dus dat wij met elkaar een stelsel hebben gemaakt. Ik snap dat wij, als we terug in de tijd konden, misschien andere keuzes zouden hebben gemaakt, maar wij hebben die keuzes in dit democratische huis met elkaar gemaakt en die voeren wij uit. Niemand wil dat een kind tussen wal en schip valt. Niemand wil dat; dat wil ik ook niet. Daarom hebben we met elkaar al begin dit jaar een casustafel ingericht, waarbij alle stakeholders diverse casussen kunnen aanhalen waarin zij denken dat een kind tussen wal en schip valt en dat de regelingen niet voldoende op elkaar zijn afgestemd. Tot op heden lopen we 26 casussen door. Heel concreet stem je de bestaande maatregelen dus beter op elkaar af. Ik denk dat dat goed is. Daarmee kún je er in ieder geval voor zorgen dat jongeren niet tussen wal en schip vallen. Natuurlijk is maatwerk essentieel, maar ik vind het belangrijk dat we niet een nieuwe generieke regeling treffen. Dat vind ik echt onverantwoord, hoe goedbedoeld dat ook is. Dat zou echt weer onrechtmatig en oneerlijk zijn tegenover de jongeren die op andere manieren geraakt zijn. En het is dubbelop, omdat de hersteloperatie al een aantal jaren loopt.

De heer **Mathlouti** (D66):

Ik zoek een beetje naar woorden. Deze discussie is al een aantal keer gevoerd; dat hoorde ik de staatssecretaris net ook zeggen. In de inleiding van haar betoog pelde ze heel erg af wat de oorzaken kunnen zijn waardoor een kind niet op basis van de bestaande regels geholpen kan worden. Ze ging ook in op de kinderen die tussen wal en schip vallen. Als ik haar goed heb begrepen, zei ze dat er bij de casustafel nu inmiddels 26 casussen gemeld zijn.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ja, die bevindingen worden nu met elkaar doorgelopen. Alle stakeholders zitten daarbij aan tafel om dit beeld in ieder geval gewoon helder te hebben.

De heer **Mathlouti** (D66):

Dat impliceert dat het om een kleine groep gaat. Op grond van de werkbezoeken die ik en velen met mij hebben afgelegd, denk ik dat het geen rocketscience is om te

concluderen dat die groep gewoon veel groter is. Dat zijn de mensen die wij dan spreken. We weten ook dat een aantal kinderen of jongeren die tot deze doelgroep behoren, de weg naar de overheid heel moeilijk kunnen vinden; ik denk dat dat een gegeven is in deze hele hersteloperatie. Wat gaat u proactief doen om de kinderen te helpen die tussen wal en schip vallen, die geholpen willen worden, die bij hun decaan, DUO en de Belastingdienst aankloppen en die overal voor een dichte deur komen te staan? Het gaat om veel gevallen. We hebben gisteren in de bijdragen, onder anderen van de Ombudsman, ook een aantal casussen gekregen van jongeren die echt tussen wal en schip vallen. Wat gaat u daar actief aan doen? Wat zegt u tegen de kinderen die zeggen dat zij bij verschillende instanties en mensen aankloppen maar dat zij gewoon niet worden geholpen? Het gaat om die gevallen. Het gaat niet om de kinderen bij wie sprake is van eigen schuld of die wél een andere ingang hebben en gewoon geholpen kunnen worden. Dat is prima, maar het gaat om de gevallen die overal tussen vallen.

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Heel concreet: natuurlijk moet het helder zijn waar jongeren terecht kunnen. Dat moeten we beter doen, want we hebben inderdaad gezien dat er bijvoorbeeld ongeveer 120 mensen gebeld hebben met de decanenlijn. Dat is natuurlijk veel te weinig. Dan kun je de conclusie al trekken dat dat niet goed wordt gevonden. Daar moeten we dus beter over communiceren en we moeten hen beter aan de hand nemen. Dat geldt ook voor onze partners bij de gemeentes, bij de ombudsmannen en uzelf: we moeten er met elkaar voor zorgen dat deze situaties bij die casustafels terechtkomen. Dan kun je zien wat er aan de hand is, maar dat wil niet zeggen dat je in één keer schulden gaat kwijtschelden. Dat is echt een ander verhaal. Volgens mij vraagt u dat ook niet. Als u nog ideeën heeft, dan sta ik daar altijd voor open, maar ik denk dat je met die casustafels, via alle stakeholders en met wat we ook met de ouders doen, op die manier mensen niet tussen wal en schip laat vallen.

De **voorzitter**:

Heel kort.

De heer **Mathlouti** (D66):

Ja, echt heel kort. Ik heb het niet over generiek kwijtschelden. Ik heb het ten eerste over het in beeld hebben en actief benaderen van de groep die overal tussen valt en daarna over kijken welke schadeafhandeling past bij de verschillende casussen die niet binnen de bestaande regelingen vallen. Daar gaat het mij om. U doet een handreiking. Die hoor ik heel goed. Ik weet ook dat u betrokken bent bij deze jongeren, maar we moeten deze jongeren wel een ingang bieden om geholpen te worden. Die ingang is er nu gewoon niet.

De **voorzitter**:

Helder.

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Die ingang is er via de stakeholders dus wel. Het maakt ook niet uit of een jongere aanklopt bij u, bij de Ombudsman of bij de gemeente. Wij moeten er met elkaar voor zorgen dat zij terechtkomen bij die casustafels. Dat vind ik een goede verantwoordelijkheid, die we ook moeten beleggen bij degenen die die jongeren juist willen ondersteunen, maar ook gericht, met de jongeren zelf. We delen ook de gegevens van de jongeren met de gemeentes, zodat ze ook nog een keer proactief benaderd

worden. Je ziet dat sommige gemeentes er ook voor kiezen om heel gericht met jongerenwerkers de wijk in te gaan om op die manier de jongeren te bereiken. Er zijn campagnes op diverse plekken waar veel jongeren zijn. Ik snap dat we dat met elkaar beter moeten kunnen doen, maar ik denk dat juist die casustafel, die ervoor zorgt dat alles wat er al is beter benut is, een belangrijke stap is, die we natuurlijk al ingezet hebben.

De voorzitter:

U vervolgt.

Staatssecretaris Palmen-Schlangen:

Een aantal partijen vroegen hoe het zit met de hardheidsclausule en of die niet moet worden toegepast. Nogmaals, ik begrijp heel goed dat die leningen een enorme drempel kunnen zijn, maar we moeten hier op enig moment ook duidelijkheid over kunnen bieden. Deze doelgroep toevoegen aan de hardheidsclausule komt eigenlijk neer op een generieke regeling, want die hardheidsclausule van DUO kun je niet zomaar gebruiken voor individuele situaties, enkel en alleen op basis van de kindregeling. De persoonlijke omstandigheden kunnen uiteraard individueel wel worden meegewogen. Dat doet de hardheidsclausule ook. Het is aan DUO om dit per casus te bekijken. Ik kan dat echt niet generiek doen, waar de Kinderombudsman toe oproept, maar waar de Kinderombudsman óók toe oproept en wat ik wel doe, is natuurlijk verdergaan met die casustafel.

Mevrouw Abdi (PRO):

Hier is weer opnieuw irritatie. Niemand heeft het over een generieke regeling gehad, werkelijk waar niemand. Dit wordt niet alleen door ons aangekaart, maar ook door de Ombudsman en de bestuurlijk regisseur, die dit ook ziet en die zegt dat de situatie voor jongeren zorgwekkend is. Het gaat erom dat de drempel te hoog is. Daar hebben we het over: de drempel is te hoog voor mensen om gezien te worden, om weer hun gegevens aan te leveren van de ouders, waar ze niet komen, en om weer hun verhaal te moeten doen. Ik ben dus weer een beetje verrast door de beantwoording, want soms lijkt het erop dat we vragen stellen en dat er in de beantwoording wordt ingegaan op dingen die we helemaal niet hebben gesteld. Dus concreet: kan de staatssecretaris ingaan op de oproep van de lokale kinderombudsmannen? Er is een hardheidsclausule, maar de drempel daarvoor is te hoog en te complex. We hebben jongeren onvoldoende in beeld. Er is ook een aangenomen motie van de collega's Van Dijk en Grinwis, die er al eerder toe opriep om samen met de gemeentes, DUO, de kinderombudsmannen en de bestuurlijk regisseur te kijken naar een betere werkwijze. Dat is niet gebeurd; dat is alleen verkend. Kan de staatssecretaris dus opnieuw aangeven hoe het daarmee staat en hoe we ervoor gaan zorgen dat die drempel omlaaggaat, zodat we daadwerkelijk de jongeren kunnen helpen die nu dus tegen allerlei drempels aan lopen?

Staatssecretaris Palmen-Schlangen:

Die hardheidsclausule is een traject dat hier eigenlijk niet bij past. Ik snap dat we daarover van mening verschillen; dat kan. Ik vind het belangrijk om die jongeren een uitweg te bieden. Dat doen we door met die casustafel juist die situaties te behandelen. Heel concreet: daar moet je de jongeren op attenderen via campagnes, via communicatie en door hen aan de hand te nemen. Dan wordt die casus besproken. Dat lijkt mij heel concreet. Het toevoegen aan een hardheidsclausule is hetzelfde als een generieke regeling. Daar komt het immers wel op neer. Daarom past het ook niet, want

dan ga je iets dubbelop doen.

De **voorzitter**:

In tweede instantie.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Ik ben het hier echt volstrekt mee oneens. Ik weet eigenlijk niet waarop u baseert dat er sprake is van een generieke regel als mensen een beroep op een hardheidsclausule kunnen doen. Dat is helemaal niet waar. In de Wet studiefinanciering — die ken ik, want ik ben toevallig woordvoerder over het hoger onderwijs — kan je inderdaad gewoon individueel een verzoek doen, maar je hebt daarvoor gegevens nodig van je ouders. Dat is best wel problematisch voor een aantal van die jongeren. Dat is ook bekend bij de staatssecretaris, want dat is opgekomen in de rapporten en ook bij de bestuurlijk regisseur. Zoals ik al zei, heeft de Kamer al een motie aangenomen om dit te gaan verkennen. Dat is deels gebeurd. Er is geen betere werkwijze gekomen. Ik zou het dus prettig vinden als de staatssecretaris heel concreet precies uitlegt wat we dan wél gaan doen in plaats van de suggestie te wekken dat wij vragen om een generieke regeling of iets nieuws. Nee, wij zeggen gewoon dat die drempels te hoog zijn en dat het onvoldoende is om jongeren daarin te begeleiden binnen de bestaande wetgeving. Hoe gaan we nou zorgen dat het wél gebeurt? Kan de staatssecretaris daar heel precies op ingaan en ook per onderdeel aangeven waarom zij het daar wel of niet mee eens is? Ik hoef geen herhaling te horen over wel of niet een generieke regeling. Nee, ik vraag haar om hier gewoon heel concreet op in te gaan: hoe is er daadwerkelijk uitvoering gegeven aan de motie van de collega's Van Dijk en Grinwis, concreet?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik ga nu laten uitzoeken wat er precies is gebeurd qua opvolging, want ik vind het heel jammer dat we nu de suggestie doen ontstaan alsof die casustafel niet zou werken. Daar komt juist naar voren wat heel erg belangrijk is en daar komen juist de beelden naar voren van waar de jongeren mee te maken hebben. Daar kom ik dus in de tweede termijn op terug.

De **voorzitter**:

Prima. U vervolgt. Oké, heel kort, mevrouw Abdi.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Heel kort, want hier ook weer ... De staatssecretaris heeft het over het wel of niet werken van de casustafel. Dat heb ik niet gezegd. Dit vind ik weer een heel goed voorbeeld: wij stellen vragen en de staatssecretaris komt met een hele andere beantwoording. Het is prima als het beter in de tweede termijn kan, maar dan zou ik het fijn vinden als dat een-op-een volgt op de vragen die we daadwerkelijk hebben gesteld en dat mij ook geen woorden in de mond worden gelegd.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik snap heel goed dat het verzoek er ligt. Ik ga even precies uit laten zoeken welke cijfers we hebben, maar ik ben ervan overtuigd dat die cijfers dan nog steeds geen inzicht geven in het ontstaan van de betreffende lening. Het verband tussen studielening en toeslagenaffaire is alleen vast te stellen vanuit de gezinssituatie. Het zegt dus niet zoveel. Bovendien lijkt het me niet wenselijk om weer een nieuwe regeling af te sluiten. Maar goed, ik kan me heel goed voorstellen dat we het niet met elkaar eens zijn. Dat

kan.

De **voorzitter**:

Zijn we aangekomen bij het blokje overig?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ja, aangezien we in de tweede termijn nog op het blokje jongeren terugkomen, ga ik nu verder met het kopje overig. Mevrouw Van Eijk, van de VVD, vroeg of er opvolging is gegeven aan de petitie van de ondernemers en wat ik nu extra ga doen. Het heeft even geduurd, maar inmiddels zijn de casussen door de initiatiefnemer aangedragen bij de belangenbehartiger. Daarnaast zijn er zo'n twintig casussen aangedragen door ondersteunende advocaten. De belangenbehartiger is hiermee bezig en onderzoekt dit. Er worden verdiepende onderzoeken gedaan. De belangenbehartiger heeft aangegeven dat dit helaas een tijdrovend proces is. Het kost veel tijd om alles te organiseren. De belangenbehartiger verwacht naar schatting in het tweede kwartaal van volgend jaar hierop terug te kunnen komen. Natuurlijk wil ik wel benadrukken dat ook de ondernemers terecht kunnen in de hersteloperatie, met name bij de rubriek "individuele schadeberekening".

De **voorzitter**:

Staat voor die ondernemers, die ook vaak met die complexe situaties te maken hebben, dan ook de doelstelling dat zij voor eind 2027 in ieder geval een aanbod voor compensatie van aanvullende schade krijgen? Ik begrijp immers dat zij zich nu vaak niet eens kunnen aanmelden. Misschien heb ik dat niet goed begrepen. Kunnen zij zich nu aanmelden en betreft de doelstelling voor de hele groep gedupeerden óók deze ondernemers die in een complexe situatie zitten?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

De individuele berekening staat open.

Dan de vraag van meneer Ceulemans, van JA21, over de concreetheid met betrekking tot de ouders die gedupeerd zijn op basis van non-response, de verzend- en ontvangstadministratie. Ik snap de behoefte aan inzicht heel goed. Ik zou ook het liefst willen dat we dat precies inzichtelijk hadden, maar dat hebben we niet. We hebben drie gronden van gedupeerdheid, waarbij de individuele vooringenomenheid weer bestaat uit een vijftal subcategorieën, die vaak in samenhang en in combinatie voorkomen. Je kunt dat dus niet isoleren. Ik kan dus ook geen betrouwbare uitspraak doen, want de vraag of je wel of niet een brief hebt ontvangen, is ook geen aparte gedupeerdheidsgrond. Het gaat over de individuele vooringenomenheid. Nogmaals, die gegevens heb ik helaas niet.

Uw vervolgvraag was: wat doet u dan tot nu toe met die verzend- en ontvangstadministratie? Die brievenadministratie wordt voor een aantal situaties ingezet; daar heb ik al over gecommuniceerd. Dat gebeurt sowieso bij de nieuwe individuele integrale beoordelingen, bij de nieuwe civiele zaken, waar we ze ook naar voren zien komen, bij bezwaar- en beroepsprocedures en voor ex-toeslagpartners en nabestaanden. Het eerste beeld is dat bezwaren over niet toegekende jaren door die brievenadministratie niet alsnog worden toegekend maar dat die inderdaad wordt meegenomen in het verhaal. Dat wordt ook gevolgd. Dit is ook succesvol — dat is een beetje een rotwoord — ingezet in diverse civiele procedures en heeft eraan bijgedragen

dat bij een bepaalde civiele procedure iemand niet gedupeerd is.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Voorzitter, ik kijk even naar u. Nog twee? Oké. Ik vind het heel teleurstellend, want ik ben ervan overtuigd dat het wél kan, maar ik denk dat we het gewoon niet eens worden over de vraag of de potentiële omvang van die groep in kaart kan worden gebracht. De staatssecretaris heeft daar ook een beetje in bewogen, want in maart, toen we net die technische briefing van ADR en zo hadden gehad, gaf zij nog aan dat zij kon gaan kijken of zij ongeveer een orde van grootte in kaart kon brengen. Daar zijn we nu ook helemaal vanaf. We krijgen nu in een paar debatten eigenlijk alleen nog maar terug, ook in antwoord op Kamervragen, dat hier niks over te zeggen valt, omdat er verschillende gronden kunnen zijn. Maar er kan natuurlijk bijvoorbeeld wel in kaart worden gebracht hoeveel compensatiejaren samenvallen met bijvoorbeeld een persoon die in de brievenadministratie zit. Ik doe deze poging in de wetenschap dat hier waarschijnlijk niks anders op terug gaat komen dan wat ik al gehoord heb, maar ik doe de poging toch.

Ik heb ook nog een tweede vraag. Ik heb toen vragen gesteld naar aanleiding van de uitspraak van de rechtbank in Utrecht. Op basis van de brievenadministratie oordeelde de rechter achteraf dat er niet onrechtmatig is gehandeld tegen een gezin dat voor zeven ton gecompenseerd was. Ik heb toen gevraagd of er nog meer van die zaken spelen; let wel: zeven ton. Dit speelde toen in zeven andere zaken. Wat is nu het aantal en heeft de rechter steeds opnieuw geoordeeld dat uit die brievenadministratie inderdaad blijkt dat er door de Staat niet onrechtmatig gehandeld is tegen de betrokken personen?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik heb op dit moment niet inzichtelijk hoeveel civiele zaken er nu lopen. Ik begrijp ook dat er inzicht wordt gewenst, maar zoals ik al zei, hebben we drie gronden voor gedupeerdheid: de vooringenomen behandeling, de hardheid van het stelsel en opzet/grove schuld. De verzend- en ontvangstadministratie loopt daar dwars doorheen. Als ik echt een goede schatting wil geven, moet ik alles dus weer opnieuw gaan beoordelen. Dat lijkt me niet wenselijk.

De **voorzitter**:

Heel kort.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Ja, mijn laatste interruptie, maar dit is volgens mij ook het laatste punt uit mijn bijdrage waar de staatssecretaris op ingaat. Er zijn gewoon gronden van gedupeerdheid die elkaar uitsluiten. Veel mensen in de brievenadministratie zitten weer buiten andere lijnen op grond waarvan ze gedupeerd zouden kunnen zijn. Ik weet wat het antwoord gaat zijn, maar ik ben ervan overtuigd dat er wel degelijk een orde van grootte is vast te stellen. Ik vind het heel frustrerend dat dat niet gebeurt. Ik vind het ook heel frustrerend dat de ADR eindelijk, omdat de media er aandacht aan gingen geven, nadat jarenlang interne signalen zijn genegeerd, werd gevraagd om daar onderzoek naar te doen, dat daaruit blijkt dat die administratie gewoon volledig en compleet is, dat we op grond daarvan dus kunnen vaststellen dat er waarschijnlijk ongelofelijk veel geld is uitgegeven aan onterechte compensatie, maar dat we op dit moment nog steeds terughoudend zijn met het gebruiken van die administratie om maar te voorkomen dat het doorgaat. Mijn laatste vraag is dus wat de staatssecretaris belet om niet alleen in de door haar genoemde

voorbeelden maar nu helemaal te stoppen met het uitgeven van een cent aan compensatie, in welke vorm dan ook, zonder voorafgaande check aan die database.

De **voorzitter**:

Ik zal "kort" voortaan wat nader specificeren.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik begrijp de zorg en de wens om inzicht te krijgen heel goed, maar ik kan geen dingen beloven die ik niet kan waarmaken. Ik kan niet die hele hersteloperatie en die individuele beoordeling opnieuw gaan doen. Maar nogmaals, we zetten die administratie daar in waar dat kan. Als dat bijvoorbeeld betekent dat iemand alsnog niet gedupeerd blijkt te zijn, dan zorg je er ook voor dat op dat moment bijvoorbeeld de lopende zaken gestopt worden. We hebben wel altijd de garantie afgegeven dat mensen niks hoeven terug te betalen.

Dan de vraag van mevrouw Van Eijk over de datakluis: in welke situaties geeft de informatie in de datakluis wel aanleiding voor aanvullend herstel boven op het gegeven herstel? Het is natuurlijk heel belangrijk dat de inhoud van die datakluis goed onderzocht wordt. Ik snap dat dat allemaal vragen met zich meebrengt, maar de hersteloperatie is ingericht met schadecomponenten die gebaseerd zijn op het leven van mensen, bijvoorbeeld het kwijtraken van het huis of van de baan. Dat zit niet in systemen van de overheid en al helemaal niet in een datakluis. Ook het antwoord op de vraag of iemand wel of niet gedupeerd is, is afkomstig van andere officiële applicaties. Ik verwacht dus niet dat daaruit bijzonderheden naar voren komen, maar ik kan dat niet garanderen. Dat moet eerst onderzocht worden. Dat vind ik ook belangrijk. Daarom vind ik het wenselijk om helder te zijn: als het negatief is voor de situatie van de ouders, doen we er niks mee, maar als het positieve informatie is in het voordeel van de ouders, moet het zo zijn dat de ouders daar niet om hoeven te vragen. Dan moet dat gewoon gebracht worden en proactief beschikbaar komen. Die oproep hebben wij gedaan.

Dan nog een vraag van mevrouw Abdi over de nieuwe Algemene wet bestuursrecht. U zou graag meer willen horen om uiteindelijk in de toekomst ervoor te zorgen dat zo'n schandaal zoals het toeslagenschandaal zich niet meer zal voordoen. Wat dat betreft is het heel vervelend dat de Wet versterking waarborgfunctie Algemene wet bestuursrecht nu bij mijn collega's van BZK en JenV ligt. Ik kan de vraag dus doorgeleiden, maar bij mijn weten bent u erover geïnformeerd dat door mijn collega, de minister van BZK, verder gewerkt wordt aan dit wetsvoorstel.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Daar ben ik inderdaad bekend mee, maar mijn vraag ging concreet over het volgende. Mij is ter ore gekomen dat er vanuit Financiën bezwaar is gemaakt tegen deze wet en de invulling daarvan, omdat die best wel veel geld zou gaan kosten. Misschien is de staatssecretaris daar niet bekend mee, maar misschien kan ze hier wel op ingaan. Ik zou het namelijk wel fijn vinden om dat te weten. De wet ligt bij BZK en JenV, en het zou natuurlijk best wel gek zijn als Financiën, ook gelet op zijn rol in de kinderopvangtoeslagenaffaire, waar we het nu over hebben, voor een wet gaat liggen waar de hele Kamer al een jaar om heeft gevraagd. Het hele doel is namelijk het voorkomen van machtsmisbruik door de overheid, het beter beschermen van burgers en het voorkomen van doorprocederen. Ik zag vandaag nog een nieuwsbericht waarin stond dat er ook heel veel gebruik is gemaakt van de landsadvocaat. Dus, heel kort:

herkent de staatssecretaris deze signalen en, zo niet, kan ze daarop ingaan? Kan ze toezeggen dat de nieuwe Awb er wel degelijk komt en dat het evenredigheidsbeginsel daarin wordt verankerd?

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Juist met mijn ervaring vind ik het heel belangrijk dat de Wet versterking waarborgfunctie Awb er komt. Dat vind ik echt heel erg belangrijk. De evenredigheid staat gelukkig nu al in de Algemene wet bestuursrecht. Dat het evenredigheidsbeginsel in de nieuwe wet een grotere plek krijgt, kan ik alleen maar toejuichen. Het moge duidelijk zijn dat we hier met elkaar overleg over hebben, maar de informatie die u heeft, herken ik niet. Ik vind het belangrijk om te benadrukken dat de Wet versterking waarborgfunctie Awb in principe gewoon bij BZK en JenV ligt. Wij hebben hierover overleg met elkaar en ik sta voor die wet.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Oké, om af te concluderen dan: als ik vragen stel of als er berichtgeving komt, kan ik ervan uitgaan dat er wat betreft de invulling van deze nieuwe wet geen sturing is geweest vanuit het ministerie van Financiën vanwege de mogelijke kosten?

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Ik kan hier verder niet op ingaan. Ik herken dit niet.

Dan heb ik nog de vraag van de heer Vlottes over de dwangsommen. U geeft al aan dat het belangrijk is dat daar snel duidelijkheid over komt. Daar ben ik het helemaal mee eens. De Afdeling advisering heeft op 3 juni uitspraak gedaan. Inmiddels loopt er een andere zaak bij de Afdeling advisering. Het onderzoek ter zitting heeft in september plaatsgevonden. Heel recent zijn daar nog nadere vragen over gesteld. Het is nu aan de Afdeling advisering om duidelijkheid te geven over de rechtszekerheid rondom de dwangsommen. Vol verwachting klopt ons hart.

Bij mijn weten ben ik nu door de vragen heen.

De **voorzitter**:

We gaan eens even kijken. Zijn er vragen blijven liggen uit de eerste termijn? Daarbij maak ik de opmerking dat in de tweede termijn wordt teruggekomen op de versnellingsmaatregelen, en specifiek ook op DUO, de hardheidsclausule en de casustafels.

De heer **Mathlouti** (D66):

Ik had nog iets gezegd over het in beeld krijgen van kinderen en jongeren die nu niet in beeld zijn. Ik heb de motie genoemd die ik daarvoor had ingediend, en ik heb gevraagd wat de status daarvan is.

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Ik hoor van mijn collega naast mij dat het gaat om de motie over de gegevensdeling om jongeren te vinden. Die gegevensdeling met de gemeenten heeft plaatsgevonden.

De heer **Mathlouti** (D66):

Maar dat was precies mijn punt in de eerste termijn. Gemeenten wachten nog steeds op heel veel informatie. Dat heb ik van meerdere gemeenten teruggekregen, waaronder

Rotterdam, een hele grote gemeente.

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Ik weet dat Rotterdam een hele grote gemeente is met heel veel jongeren. Maar die gegevens zijn inmiddels gedeeld. Dat is onlangs gebeurd, maar ze zijn dus wel gedeeld.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Er zijn inderdaad een paar vragen blijven liggen. Ik had gevraagd of u punt voor punt kon ingaan op alle adviezen van de Oudercommissie. Welke adviezen legt u naast zich neer en welke neemt u over? Ik heb ook gevraagd wat voor meer vertraging zorgt: zijn dat de ouders die niet op tijd informatie aanleveren of is dat het gebrek aan capaciteit bij MijnHerstel en Stichting (Gelijk)waardig Herstel? Ik heb ook gevraagd welke concrete, onconventionele maatregelen de staatssecretaris denkt te gaan nemen om de bezwaarafhandeling te versnellen. Ik kan me ook voorstellen dat deze vraag in het tweede blokje aan de orde komt, zeg ik ook richting de voorzitter, maar deze vragen waren nog blijven liggen.

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Wat betreft de vraag over de adviezen van de Oudercommissie, kan ik zeggen dat ik altijd reageer op de adviezen die de Oudercommissie geeft. Soms kan ik adviezen overnemen en soms niet. Dat is afhankelijk van de situatie.

Er werd gevraagd waar de vertraging nu precies zit bij de informatie die mensen moeten aanleveren voor hun schadestaten: ligt dat aan de capaciteit of aan de informatie? Heb ik uw vraag zo goed begrepen? Van de 29 punten wordt maar bij 9 punten om ondersteunende documenten gevraagd. Er wordt dus maar voor een heel klein deel iets van documentatie gevraagd. Dat bieden we bij MijnHerstel proactief aan in de applicatie. Bij SGH wordt dat parallel geïmplementeerd, zodat we niet volgtijdelijk eerst behandelen en daarna zoeken. Op die manier wordt geprobeerd dat nader tot elkaar te brengen. Met andere woorden: de vertraging zit niet in de documenten; de vertraging zit op dit moment in de capaciteit van SGH. Bij MijnHerstel is er op dit moment geen wachtrij.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Met het risico dat ik het antwoord zelf gemist heb: ik had een vraag gesteld over de schadekaders. Ik had de staatssecretaris gevraagd erop toe te zien dat SGH en andere herstelroutes uitsluitend beoordelen op basis van gepubliceerde wet- en regelgeving en openbare schadekaders, om te voorkomen dat ouders en advocaten worden geconfronteerd met niet-kenbare regels bij de beoordeling van schade.

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Volgens mij heb ik deze vraag beantwoord. Ik heb aangegeven dat we heldere kaders hebben, maar dat het altijd kan voorkomen dat een specifieke situatie aandacht vraagt. Er zijn ook casustafels met zowel SGH als MijnHerstel om ervoor te zorgen dat dergelijke situaties ook weer op uniforme wijze worden opgepakt.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Even ter verduidelijking: opgepakt en gepubliceerd?

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Het zijn vaak hele specifieke casussen, maar wij kunnen dit met alle plezier inzichtelijk

maken als dat nodig is. Het is vaak een interpretatie van iets.

De voorzitter:

Goed. Dan zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van het kabinet. We gaan door met de tweede termijn van de Kamer. Daarvoor heeft u 1 minuut en 30 seconden. Als iedereen het goed vindt, geef ik de heer Vlottes als eerste het woord.

De heer Vlottes (PVV):

Nou, niet zozeer, want ik zit eigenlijk al heel krap in de tijd. Ik wil de commissie eigenlijk een voorstel doen. Als ik zo tel, zijn er nog heel veel vragen onbeantwoord of nog niet volledig beantwoord. Dan komen die antwoorden in de tweede termijn. Dat kan; daar kunnen we op wachten. Maar het gaat natuurlijk ook om een concrete uitwerking van bijvoorbeeld de versnellingsbrief. Dan zou je zeggen: als dat nog nader toegelicht moet worden, had dat ook in de brief gekund. Ik zou aan de commissie willen voorstellen om de tweede termijn uit te stellen, ook omdat wij nog geen vervolgcommissiedebat hebben staan, totdat wij de brief hebben ontvangen. Die had de staatssecretaris voor eind dit jaar toegezegd. Ik zou dus willen voorstellen om de tweede termijn tot dan uit te stellen. Dan kunnen we antwoord krijgen op de vragen over de SPUK, de jongeren, de casustafels, de versnellingsmaatregelen en de Oudercommissie.

De voorzitter:

Nou, we hebben nog ruim de tijd voor de tweede termijn. Ik ga ervan uit dat een aantal antwoorden gewoon nog gegeven kan worden. Dan hebben we die maar alvast. Op het moment dat de brief er ligt, kan de commissie natuurlijk ook allerlei andere instrumenten inzetten, zoals een schriftelijk overleg of iets wat daarop lijkt, om die verdieping met elkaar te maken. Ik stel dus voor om dit debat nu wel af te maken, maar als de leden daar anders over denken, hoor ik het graag.

De heer Vlottes (PVV):

Ik zou graag willen weten hoe de leden daarover denken. Dank, voorzitter.

De voorzitter:

Ja, de leden.

Mevrouw Inge van Dijk (CDA):

Ik heb er wel behoefte aan om het af te maken. Ik kan me wel goed voorstellen dat we, wanneer we de aanvullende informatie krijgen, een moment willen hebben om het daarover te hebben, al dan niet schriftelijk of in een commissiedebat. Daarom volg ik mijn collega, maar ik zou het debat nu wel graag verder voeren.

De voorzitter:

Ik zie instemmend geknik bij mevrouw Abdi, de heer Mathlouti en de heer Ceulemans. Er is geen steun voor uw voorstel, meneer Vlottes.

We starten met de tweede termijn. Ik geef het woord aan mevrouw Inge van Dijk. U heeft 1 minuut en 30 seconden. Ik ga de tijd nu wat strakker hanteren.

Mevrouw Inge van Dijk (CDA):

Dank u wel, voorzitter. De staatssecretaris begon haar inleiding met: we willen zo snel mogelijk naar een afronding. Maar we zijn gewoon al zes jaar verder. We hebben

spoedadviezen en versnellingsacties gehad. Ja, we hadden de verplichting, maar ik denk dat we ook wel kunnen constateren met elkaar dat we daarin hebben gefaald. De integrale aanpak die diverse Kamerleden destijds, in het begin, hebben voorgesteld, was wat mij betreft nog steeds de beste en meest respectvolle optie voor ouders geweest. Heel eerlijk gezegd heb ik tot de dag van vandaag toch wel spijt dat we dat er met elkaar niet doorheen hebben gekregen.

Ik ben benieuwd naar de brief met de concrete versnelling. In mijn inbreng bedoelde ik de stand van de voorraad, het benodigde afhandeltempo, de daadwerkelijk beschikbare capaciteit, concrete resultaten op korte termijn en de besluiten die de staatssecretaris neemt als resultaten uitblijven.

Dan met betrekking tot alle discussies. Ik had af en toe het gevoel dat de hersteloperatie een soort hemellichaam is geworden: van grote afstand lijkt alles heel overzichtelijk, maar hoe dichter je bij de ouders zelf komt, hoe ingewikkelder de werkelijkheid blijkt. Ik noem bijvoorbeeld de discussie over een efficiënt proces. Ons hele punt was eigenlijk: ja, in theorie kunnen ouders doorgeleid worden naar een andere tafel, maar we krijgen in de praktijk — ik denk dat ik ook namens mijn collega's spreek — gewoon heel veel signalen van ouders die vastlopen in het huidige proces en die complexe casussen hebben. Dan gaat de theorie wel op, maar dan gaat het in de praktijk waarschijnlijk iets minder.

Tot slot, voorzitter. Ik vind het gewoon niet fijn om te zeggen, maar gedurende het debat was er bij een aantal Kamerleden irritatie over de beantwoording, ook bij mezelf, ook al vind ik dat ik daar eigenlijk boven moet staan. Er werd inderdaad vaak uitgelegd hoe het werkt, maar dat weten wij inmiddels. Er werd vaak teruggesproken op brieven, maar die hebben wij gelezen. Ik zou het voor het debat gewoon goed vinden dat we, als we een vraag stellen, met elkaar proberen om daar echt heel concrete antwoorden op te krijgen.

Dank je wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan mevrouw Abdi.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Voorzitter. Ik sluit mij geheel aan bij de laatste opmerking van collega Van Dijk. We weten hoe ingewikkeld dit allemaal is, maar we hebben juist een debat met elkaar om bij te sturen waar dat nodig is, om dingen concreet te maken en om te kijken waar de uitvoering beter kan. Ik heb mijn stukken ook goed gelezen en ik heb ook echt moeite gedaan om dit debat voor te bereiden. Dan hoop je dat je concreet op bepaalde dingen kunt ingaan. Dat is helaas onvoldoende gelukt.

Ik wil beginnen met een drietal punten die zijn blijven hangen. Eén. De staatssecretaris gaf aan dat er van alles niet klopte in het artikel in Trouw over haar relatie met de Stichting (Gelijk)waardig Herstel en dat zij dat betreurt. Ik ben benieuwd wat er precies niet klopt en of de staatssecretaris nogmaals kan bevestigen — dat werd ook gesuggereerd — dat de Stichting (Gelijk)waardig Herstel zich ook committeert aan die einddatum. Ik krijg daar immers een ander signaal over. Ik denk dus dat dit belangrijk is.

Dan de brede ondersteuning. Mijn vraag ging niet zozeer over het opschorten; dat woord

heb ik ook niet gebruikt. Nee, ik zei dat de Oudercommissie vraagt om het aanpassen van de deadline, bijvoorbeeld tot drie maanden nadat het financieel herstel heeft plaatsgevonden. Emotioneel herstel kan immers pas beginnen als het financieel herstel is afgerond. Dat zegt de staatssecretaris zelf ook en ik heb dat gisteren ook op de radio gehoord. Daarom ben ik benieuwd waarom de staatssecretaris dit advies van de Oudercommissie niet overneemt. Daaropvolgend: ik vroeg ook waarom sommige adviezen worden opgevolgd en andere niet, maar ik kreeg een herhaling van woorden. Ik wil het afwegingskader weten: waarom wordt een keuze gemaakt om een bepaald advies wel over te nemen en een ander advies niet? Ik wil gewoon inzicht krijgen in de beweegredenen van de staatssecretaris. Als u die niet wil toelichten, mag dat, maar ik ben daar benieuwd naar, want dan kan ik dat ook weer op waarde wegen.

Dan de casustafels; er vliegen ons inderdaad allerlei termen om de oren. Zij brengen de situatie in kaart. Volgens mij vinden wij dat allemaal wenselijk, ook qua werkwijze. Maar de vraag van mijn fractie is: wat nou als blijkt dat bepaalde bestaande regelingen niet werken of — hoe zeg je dat in goed Nederlands? — dat mensen het gevoel hebben dat de drempel eigenlijk gewoon te hoog is? Daarom noemde ik specifiek de DUO-schulden. Het gaat mij niet zozeer om een nieuwe regeling of iets generieks. Het gaat erom dat iets misschien wel op papier staat, maar dat het uiteindelijk onvoldoende de mensen bereikt die wij willen bereiken. Dat vraagt om een andere houding van de overheid.

Ik ben ver over mijn tijd, voorzitter. Nog een laatste zin. Die moet ik er weer bij pakken, want dat is een vraag. Nee, ik rond af, voorzitter, want ik denk dat het genoeg is om meer te horen van de staatssecretaris.

Dank.

De voorzitter:

Dan gaan we naar de heer Ceulemans.

De heer Ceulemans (JA21):

Voorzitter, dank. Ik heb in de tweede termijn een paar punten. Ik wil terugkomen op de fraudezaken in Rotterdam en Drechtsteden. De staatssecretaris zei dat ook zij die eigenlijk uit de media heeft moeten vernemen. Dat vind ik eerlijk gezegd eigenlijk verbijsterend. Dit gaat potentieel om miljoenen euro's van budget dat aan gemeenten ter beschikking is gesteld om uitvoering te geven aan, in dit geval, de brede ondersteuning. Op het moment dat dit naar buiten komt, heeft dat impact op de hersteloperatie als geheel. Dat de staatssecretaris dit uit de media moet vernemen, vind ik eigenlijk verbijsterend. Zijn daar afspraken over gemaakt en gaat zij met de vuist op tafel slaan om duidelijk te maken dat zij daar meteen over geïnformeerd wil worden, zodat wij daar ook over geïnformeerd kunnen worden? Mijn tweede vraag was of dergelijke zaken op dit moment ook in andere gemeenten spelen. Dan heeft de staatssecretaris gezegd dat zij, los van de enquête die loopt, gaat kijken of gemeenten verplicht kunnen worden om in het verantwoorden van de SPUK-middelen onderscheid te maken tussen materiële en immateriële ondersteuning. Ik hoor graag nog een keer de bevestiging dat zij daarop gaat inzetten. Het is voor ons heel belangrijk.

Ze zou ook nog terugkomen op het aantal civiele zaken waarbij de brievenadministratie door de Staat is ingebracht, en wat daar de uitkomsten van waren.

Tot slot, heel kort, de commissie-Maatoug. We hebben de brief van staatssecretaris Eerenberg van eerder deze week gelezen. Ik moet zeggen dat die allemaal weer nieuwe vragen oproept. In het afgelopen debat over de datakluis werd gezegd dat het allemaal nog een keer langskomt en dat we het er nog een keer over gaan hebben. Nu komt er eigenlijk uit die brief naar voren: mevrouw Maatoug gaat dat precies zoals ze het wil inrichten en dit zijn een paar competenties waar ze rekening mee houdt. Hoe gaat het nu vormkrijgen? Welke sturing hebben wij hierop? Hoe wordt geborgd dat wij zowel inhoudelijk als qua scope van het onderzoek inzicht krijgen en inspraak hebben?

De voorzitter:

Dank u wel. Het woord is aan de heer Mathlouti.

De heer Mathlouti (D66):

Voorzitter, dank. Toch ook dank aan de staatssecretaris voor in ieder geval haar beantwoording tot nu toe in de eerste termijn. Een aantal dingen staan nog open, maar daar gaan we het zo meteen over hebben. Ik ben in ieder geval benieuwd naar de brief met de concretisering van al die maatregelen en de behoefte aan overzicht, zoals door een aantal collega's is genoemd.

Ik ben benieuwd naar het gesprek dat we nog gaan voeren over de brede ondersteuning, ook naar aanleiding van de bevindingen van de bestuurlijke regisseur. Zoals ik zei, moeten we dat gesprek echt met elkaar voeren.

Dat geldt ook voor het onderwerp DUO-schulden. Collega Abdi zei daar ook over dat het nog helemaal niet gaat over generiek kwijtschelden of anderszins, maar wel over de jongeren die nu bij verschillende actoren, zoals u zei, of stakeholders aankloppen, maar voor een dichte deur komen te staan. Dat kan niet. Het gaat om de gevallen die we gewoon moeten helpen omdat ze tussen wal en schip vallen. Dat wil ik herhaald hebben.

Ik ben benieuwd naar de tweede termijn van de staatssecretaris. Ik zie een tweeminutendebat tegemoet, maar ik denk dat we dat straks van de voorzitter horen.

De voorzitter:

De vraag is of iemand het aanvraagt. Dat doe je in de tweede termijn.

Mevrouw Inge van Dijk (CDA):

Dat had ik moeten doen. Bij dezen.

De voorzitter:

Een tweeminutendebat is aangevraagd door mevrouw Inge van Dijk. Ik zie zelf af van mijn tweede termijn. Ik heb geen andere of nieuwe vragen. Ik kijk even naar de staatssecretaris. Tien minuten? Dan zijn we hier terug om 16.48 uur.

De vergadering wordt van 16.38 uur tot 16.53 uur geschorst.

De voorzitter:

Welkom terug allemaal. We zijn aangekomen bij de tweede termijn van het kabinet in het commissiedebat Hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Ik stel een maximum voor van twee korte interrupties in deze tweede termijn van het kabinet. Ik geef het woord aan

de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Dank u wel, voorzitter. Ik heb natuurlijk goed geluisterd. Ik heb ook gehoord dat u irritaties had. Ik moet u zeggen dat ik mij dat bijzonder aantrek. Dat gezegd hebbende snap ik uiteraard de behoefte van uw Kamer om beter zicht te krijgen op de maatregelen die we gaan nemen, met die heldere doelen en ijkpunten, zodat u mij daar ook op kunt aanspreken en mij bij de les kunt houden. Dat vind ikzelf ook belangrijk, want zo ondersteunen en helpen wij elkaar met onze belangrijke opgave. Die exacte concreetheid kon ik u nu nog niet geven met de brief die ik eergisteren heb gestuurd, maar ik wilde u al wel meenemen in de gedachtesgangen die daaraan ten grondslag lagen, juist omdat we met die concrete invulling nog heel erg hard bezig zijn. Maar u heeft daar op verschillende momenten opmerkingen over gemaakt. Ook die heb ik goed gehoord. Het gaat over complexe en minder complexe zaken; dat heeft u aangegeven en dat neem ik heel goed mee. Ook heb ik u goed gehoord over de triageaanpak en de communicatie richting gedupeerden: zorg dat mensen heel snel weten waar ze aan toe zijn. Dat doen we op de site, maar dat zullen we nog verder concreet maken, want mensen moeten keuzes kunnen maken; ik hoor het u ook zeggen: niet alleen op papier, maar ook in de praktijk. Dat heb ik heel goed gehoord.

Ik heb u ook goed gehoord over de concreetheid van de brief die ik heb toegezegd, ook over de taskforce bezwaar. Ik snap die behoefte aan duidelijkheid. Ik hoorde mevrouw Van Dijk bijvoorbeeld vragen hoe het dan zit met de capaciteit, maar capaciteit is nou juist niet zozeer het probleem, in ieder geval bij MijnHerstel; dit speelt meer bij de Luisterende Schrijvers. Waar het om gaat, is dat we per groep, per cluster van bezwaar, inzichtelijk proberen te krijgen welke maatregelen daar het beste bij passen. Dat zijn we aan het uitwerken. Bij de belangrijke bezwaren zitten dus ib, ib-afwijzers en de ib-toewijzers: ben ik nu wel of niet gedupeerd? Dat is een belangrijke vraag. Zij hebben sowieso de eerste prioriteit, want dit is een vraag die beantwoord moet worden. Maar daarnaast is er een overlap tussen mensen die in bezwaar zijn gegaan maar die ook een aanvullende schade hebben aangevraagd. Als je die gezamenlijk gaat oppakken, versnelt dat ook. Maar je kijkt ook hoeveel bezwaren een ouder heeft lopen. Zijn dat er één, twee, drie of vijf? In sommige gevallen zijn het er zelfs zeven. Ook die ga je oppakken. Zo heb je per groepje, per cluster bezwaarschrift, een manier om de juiste aanpak te bereiken. Omdat je dat heel erg oudergericht wil doen — want daar doen we tenslotte voor — werken we met de advocaten en de gerichtheid richting die advocaten om dat verder uit te werken. Ik probeer dus echt zo concreet mogelijk te zijn. Dat gaan we natuurlijk ook verder invullen in die brief. Daar moet u aan denken bij die brief: dat het op deze rubrieken zit. Dan kun je ook aangeven wat mevrouw Van Eijk bijvoorbeeld aangaf: bij de mensen die geen aanvullende schade hebben aangevraagd bij hun bezwaar, gaat het om ongeveer 2.000 bezwaarschriften. Daarvan weten we dat ze nagenoeg afgerond zijn. Die wil je ook binnen nu en een paar maanden verder geholpen hebben. Daar ga je dus ook je concrete maatregelen op zetten. Soms kan het ook gewoon het uitlopen van het bezwaarproces zijn; dan komt er dus een uitspraak op bezwaar. Het is heel erg afhankelijk van wat wenselijk is. Per groepje van bezwaren gaan we daar dus mee verder.

Wat ik vandaag gewoon duidelijk heb willen maken, is dat ik het heel belangrijk vind om ook de Kamer aan mijn zijde en aan de zijde van de ouders te vinden. Ik snap en zie dat u aan de kant van de ouders staat. Dat vind ik ook heel belangrijk, maar ik wil dit heel

graag ook met u samen doen. Ik ben er daarom echt van overtuigd dat wij die stappen moeten zetten en het gaspedaal moeten blijven indrukken om ouders te helpen.

Dat doen we dus ook met SGH. De signalen die ik vanuit het bestuur heb, zijn kennelijk anders dan de signalen die u via de app ontvangt. Wij trekken hier samen in op. We zien elkaar als partners om ouders te helpen. Natuurlijk zijn er uitdagingen, maar daar helpen we elkaar in. Het geldt voor alle ketenpartners, zoals de stichting, de Bezwaarschriftenadviescommissie, de Commissie Werkelijke Schade en de werkgroep toeslagenadvocaten. Dat zijn allemaal ketenpartners waar ik ontzettend goed en fijn mee samenwerk. Ik ben er ook ontzettend dankbaar voor dat zij er zijn om ons allemaal te helpen en scherp te houden. In die gezamenlijkheid brengen we ook die verbetermaatregelen aan om die kabinetsdoelstelling om ouders te helpen, vast te houden en daar aandacht voor te blijven houden, want ze wachten al zo ontzettend lang. Dit wilde ik vertellen over de concreetheid van de brief die u kunt verwachten. Daar gaat die dus op zitten.

Dan de studieleningen en de moties. Dat is voor mij ook een heel belangrijk onderwerp, net zoals het dat voor u is. Wij hebben een eerdere motie van mevrouw Van Dijk en van de heer Grinwis gehad om te faciliteren dat een aanvullende schadevergoeding, als die wordt uitgekeerd aan de ouders, rechtstreeks wordt ingezet bij DUO. Dat hebben we overgenomen en dat zetten we in daar waar dat mogelijk is. We hebben dat direct opgepakt. We hebben toen ook bij de KOTA Rapportages, bij de schadeherstelroutes en ook via de Oudercommissie direct contact gehad met ouders. Wij wijzen de ouders op die mogelijkheid. Het is een schadevergoeding voor de gezinssituatie en die is dus ook bedoeld voor het gezin.

Dan is er een motie geweest van de leden Ergin en Dijk, om te kijken of er nog een alternatieve werkwijze mogelijk is voor de voorziening bij DUO om de prestatiebeurs om te zetten in een gift. Die verkenning heb ik meegenomen in de laatste voortgangsrapportage. Het komt eigenlijk neer op de eerdere discussie die we hadden. Je hebt zicht op het aantal mensen dat een DUO-lening heeft en je hebt zicht op de kindregeling, maar die combinatie kun je niet zomaar maken. Dat is echt individueel. Als je dat op een andere manier gaat doen, komt dat neer op een aanvullende regeling. Het is belangrijk dat je jongeren een uitweg kunt bieden. Dat betekent dat wij moeten inzetten op betere communicatie, andere manieren van communiceren en het delen van gegevens zodat jongeren ook proactief benaderd worden. We weten dat sommige gemeentes daar heel goed in slagen. Dat zijn voorbeelden die je dus ook verder in de praktijk kunt brengen. Je wil ze niet laten vallen. Dat willen we geen van allen. We willen niemand tussen wal en schip hebben. Dus nogmaals de oproep, ook van de ketenpartners — dat zien we trouwens ook in de brief van de ombudsmannen — om door te gaan met die casustafels, want dan maak je het inzichtelijk en zorg je voor oplossingen.

Ik zie al dat mevrouw Abdi van PRO wil vragen: waar is het verhaal waarin ik precies inga op alle punten die de ombudsmannen hebben aangedragen? Daar kom ik heel graag schriftelijk op terug, zodat het in één pakket kan worden meegenomen, dus ook met inachtneming van de brief die de directeur-generaal van DUO heeft gestuurd, ook richting de ombudsmannen.

De voorzitter:

Eerst mevrouw Inge van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Over DUO en de casustafel. Daar komen dingen uit, en misschien komen er wel hele slimme dingen uit waar we het proces voor de jongeren mee kunnen verbeteren. Ik ben dus ook heel benieuwd wat er vervolgens gebeurt met de conclusies naar aanleiding van de casussen en de casustafel. Er wordt dus aan gewerkt.

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

U zegt dat er wellicht goeie, slimme inzichten uit komen. Daar hou ik van, dus ik ben heel benieuwd wat daaruit komt. Tot op heden zijn die 26 casussen in de afrondende fase van onderzoek en de eerste beelden.

De **voorzitter**:

De vraag is, denk ik, hoe de Kamer daarover geïnformeerd kan worden.

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Daar komen we uiteraard schriftelijk op terug. Dit nemen we daar ook meteen in mee.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Dank aan de staatssecretaris. Ik wil iets vragen om iets heel precies te krijgen; ik weet dus niet of dit echt een interruptie is. Er komt dus een aparte brief waarin u hier nader op ingaat. Kan ik dan vaststellen dat u inderdaad ingaat op de motie van Van Dijk en Grinwis om een betere werkwijze te onderzoeken, dus niet alleen met DUO — dat is namelijk gebeurd — maar juist met gemeentes, kinderombudsmannen en de bestuurlijk regisseur? Twee. Wordt daar ook een eerder aangenomen motie, ook van collega's Van Dijk en Grinwis, in meegenomen waarin wordt voorgesteld om geld dat ouders vaak uit de aanvullendeschaderoute krijgen in te zetten om die DUO-schulden af te lossen? Even voor de precisie: wordt dat ook in die brief meegenomen? Zo niet, dan zou ik dat graag willen. Ik zou ook willen dat er wordt ingegaan op hoe het precies zit met die bsn's om te onderzoeken hoe hoog de studieschulden van gedupeerde jongeren zijn, want er is een advies van de Universiteit Leiden dat zegt dat er geen beletsel in de wetgeving zit en dat het zou kunnen. Kan de staatssecretaris dat ook meenemen in de brief, zodat we gewoon een volledig beeld hebben?

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Ik hoor u in ieder geval een aantal dingen zeggen die in de brief terug gaan komen, maar er zijn ook een aantal elementen waarover ik nu al antwoord kan geven. Er is een advies van de Universiteit Leiden over het delen van de gegevens van de bsn's. Dat doen wij dus ook; dat is ook al gebeurd. De gemeentes zijn dus op de hoogte van de bsn's van de kinderen uit de kindregeling. Wat de motie van mevrouw Van Dijk en de heer Grinwis betreft: die voeren wij op dit moment al uit. Wij bieden dat ook proactief aan en we hebben daarvoor ook al contact gelegd met de diverse stakeholders om mensen daarop te attenderen. Maar die brief komt eraan.

De **voorzitter**:

Mevrouw Abdi, heel kort, alstublieft.

Mevrouw **Abdi** (PRO):

Heel kort. De staatssecretaris zegt: wij voeren dat uit. Even een check: geldt dat ook

voor de jongeren met ouders die hier niet expliciet om verzoeken?

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Dit wordt uitgevoerd zoals in de motie was gevraagd: op het moment dat de ouders daar ook mee akkoord gaan, wordt dat uitgevoerd.

Dan de vraag van mevrouw Abdi hoe het zit met de adviezen van de Oudercommissie. Zoals ik al zei, neem ik de adviezen altijd heel erg serieus. Ik reageer ook altijd openbaar en schriftelijk op de adviezen, zodat voor eenieder inzichtelijk is welke afweging ik daarbij maak. Ik heb geen afwegingskader of behandelkader; dat heb ik helemaal niet. Ik neem de adviezen zoals ze zijn en die weeg ik in mijn rol als verantwoordelijk bewindspersoon. Soms neem ik adviezen over en soms niet. Daar geef ik altijd een uitleg bij. De einddatum is tot stand gekomen in een bestuurlijk akkoord met de VNG, met de gemeentes en met heel veel ouders. De reactie op dat advies heeft u ook ontvangen en u heeft het ook in het wetsvoorstel kunnen zien. Daarover ga ik uiteraard graag het verdere gesprek met u aan, maar ook de VNG heeft zich hier hard voor gemaakt: we moeten zorgen dat we duidelijk zijn en dat we weten waarnaar we moeten werken. Zoals gezegd: daarna kan een plan van aanpak nog altijd twee jaar worden aangepast en loopt het nog door. Daarna kunnen mensen verder natuurlijk gewoon terecht bij het reguliere sociale domein, als daar behoefte aan is. Voor het emotionele deel hebben we natuurlijk andere voorzieningen.

Dan over de civiele zaken en de verzendadministratie. Er is een uitspraak over één zaak; die kent u. Er zijn nog 25 zaken onder de rechter. Die zitten in verschillende fases. Daar is de administratie ingebracht, want wij brengen die altijd in, zoals we u ook hebben toegezegd. Er zijn dertien zaken over aansprakelijkheid van kinderen waarin de administratie ook is ingebracht. Zij wordt dus gebruikt.

Dan is er nog een vraag gesteld over de commissie-Maatoug. De commissie is bezig. Dat doet mevrouw Maatoug onder haar eigen verantwoordelijkheid en in haar eigen onafhankelijke positie. Ik heb begrepen dat u graag nog wat zou willen meegeven. Het staat u uiteraard vrij om contact op te nemen met de beoogde voorzitter. Daar is geen enkel beletsel voor. Ik zal uw opmerkingen ook doorgeleiden. Ik heb begrepen dat uw Kamer via de procedurevergadering nog in gesprek is over contacten met de voorzitter.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Ja, als ik daar zin in heb, kan ik contact opnemen met mevrouw Maatoug, maar dat vind ik net iets te makkelijk. Dat is eigenlijk ook niet in lijn met hoe dit proces geschetst is in het debat dat we over de datakluis hebben gehad. Dat debat vond plaats met staatssecretaris Eerenberg, maar ik heb toen heel nadrukkelijk gevraagd of wij, voordat die commissie van start gaat en wordt samengesteld en voordat de opdracht en de reikwijdte daarvan worden vastgesteld, daar nog over zouden gaan spreken, zodat we mee zouden kunnen spreken. De staatssecretaris zei toen: "Zo is het maar net". Nu krijgen we een bijlage bij de brief, waarin eigenlijk staat: ze doen het allemaal precies hoe ze het zelf willen. Dan moet ik nu zelf mevrouw Maatoug, die ik helemaal niet ken, bellen om iets mee te geven. Ik heb daardoor ook niet echt het idee dat daar heel erg voor opengestaan gaat worden. Snapt de staatssecretaris dat ik zeg dat het nu ineens anders lijkt te gaan dan hoe het in het plenaire debat is toegezegd?

Staatssecretaris **Palmen-Schlagen**:

Ik begrijp dat we mevrouw Maatoug informeren over wat u hier gezegd heeft. Het is heel belangrijk om dat mee te geven. Ik neem deze opmerkingen mee naar het departement.

De **voorzitter**:

Dit is echt ook een agendapunt voor de procedurevergadering van de commissie voor Financiën, waarin ook een groepje zich hiermee bezighoudt. Ik denk dus dat het goed is om daarbij aan te sluiten, zodat we daar met elkaar ook ideeën kunnen delen om daar weer invulling en vervolg aan te geven. De staatssecretaris.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik durf het bijna niet te zeggen, maar ik denk dat ik nu alle vragen heb beantwoord. O, wacht, ik zie nog twee vragen over de fraudesignalen. De gemeentes hebben op het punt van de fraudes een eigen verantwoordelijkheid. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor het rechtmatig uitvoeren en realiseren van de brede ondersteuning. Hierover verantwoorden zij zich jaarlijks. Drechtsteden heeft kennelijk wel tijdig aangegeven dat er mogelijk onregelmatigheden waren. Daar loopt het onderzoek nog. Daar is ook op ingegrepen. Het gesprek met de gemeente Rotterdam over hoe zij dit verder gaat oppakken, loopt nog.

De **voorzitter**:

Volgens mij eerst de heer Ceulemans, op dit punt.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Mijn vraag was niet of de gesprekken lopen, want dat was duidelijk. Als ik haar antwoord goed heb begrepen, is het in het geval van Drechtsteden anders, maar laat ik het dan even hebben over Rotterdam: mijn vraag was hoe het kan zijn dat de staatssecretaris via de media moet vernemen dat de gemeente Rotterdam aangifte heeft gedaan en mensen op non-actief heeft gesteld vanwege een potentiële miljoenenfraude met geld dat door het Rijk ter beschikking is gesteld in het kader van de brede ondersteuning. Hoe kan het dat de staatssecretaris dit uit de media moet vernemen en is zij bereid om bij gemeenten met de vuist op tafel te slaan in de zin van: als zo iets speelt, wil ik dat meteen weten, zodat ik ook meteen de Kamer kan informeren? Mijn tweede vraag was of dit op dit moment in nog meer gemeenten speelt dan in Rotterdam en de Drechtstedengemeenten.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik deel uw verontwaardiging hierover. Ik vind dat we het zeker snel moeten weten als dit speelt. Ik wil dus zeker met die vuist op tafel slaan.

Dan het onderscheid tussen materieel en immaterieel: kan dat verplicht worden of niet? Ik moet dit natuurlijk eerst bespreken met de VNG en de gemeentes, maar ik wil me daar wel voor inzetten. Ik moet wel een winstwaarschuwing geven, want het effect van het verplichten van dat onderscheid is op zich dat je achteraf inzicht hebt, maar daarmee kun je nog niet zomaar bijsturen. Ik wil me daar dus best hard voor maken, maar aan de andere kant zie ik ook dat het vaak niet helpt als we het beleid constant wisselen. Maar het inzichtelijk krijgen van het onderscheid tussen materieel en immaterieel is in ieder geval al uitgevraagd in de lopende enquête. En nogmaals, we gaan het gesprek daarover verder aan.

Volgens mij ben ik nu echt door de vragen heen. Of zijn we iets vergeten?

Mevrouw **Abdi** (PRO):

De staatssecretaris is vergeten in te gaan op een hele belangrijke vraag over de relatie met de Stichting (Gelijk)waardig Herstel. Ik heb gevraagd wat er wel of niet klopt in het artikel van Trouw. Klopt het dat de Stichting (Gelijk)waardig Herstel de opvatting van de staatssecretaris deelt dat de einddatum van 2027 realistisch is? Ik vraag dit ook omdat 80% van de gedupeerden loopt via de Stichting (Gelijk)waardig Herstel. Dat zegt veel over de haalbaarheid en het realisme van de hersteloperatie.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

De gesprekken die ik voer met SGH zijn goed en constructief. Wij hebben daarbij heel centraal staan dat we echt alles op alles zetten om hier samen met elkaar in 2027 uit te komen, juist voor die ouders. Onderweg naar het weegmoment dat we met elkaar hebben afgesproken, blijven wij natuurlijk constant in gesprek: doen we wat nodig is voor ouders bij wie het echt niet lukt om hen bijvoorbeeld te koppelen aan een Luisterend Schrijver? Wat kunnen we dan doen? Is er dan een alternatief mogelijk, zoals het Steunpunt SamenVerder of noem maar op? Je hebt zoveel alternatieven. Hier hebben we met elkaar het gesprek over. Ik vind de samenwerking heel prettig gaan.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Nee, we gaan afronden. We zijn aan het einde gekomen van de tweede termijn van het kabinet. Er zijn een aantal toezeggingen gedaan. Ik ga ze met u doornemen.

- Aan de hele commissie: de staatssecretaris zal over de concretisering en de meetbaarheid van de maatregelen voor het halen van de deadline voor aanvullende compensatie de Kamer uiterlijk half december informeren.
- Aan het lid Mathlouti: de staatssecretaris zal de bestuurlijke regisseur verzoeken om in zijn volgende voortgangsrapportage de Kamer te informeren over de toekenning van brede ondersteuning door gemeenten.
- Aan het lid Abdi: de staatssecretaris zal de Kamer een schriftelijke reactie sturen op de brief van de Kinderombudsman.
- Aan het lid Van Dijk: de staatssecretaris zal de Kamer informeren over de resultaten van de casustafels.

Ik mis waarschijnlijk iets. De heer Ceulemans.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Ja, over de verantwoording van de gemeenten over de SPUK-middelen, materieel en immaterieel. De vorige keer is het volgens mij ook een soort van misgegaan, want het was toen al een toezegging. Ik zou het dus heel erg waarderen als nu officieel als toezegging wordt gemarkeerd dat de staatssecretaris bij gemeenten gaat aandringen op onderscheid tussen materieel en immaterieel in de verantwoording over de SPUK-middelen.

De **voorzitter**:

Ik ben even aan het kijken, want de toezegging aan het lid Mathlouti gaat over de brede ondersteuning. Zullen we het daaraan toevoegen met "in diezelfde brief inzicht te geven in ..."?

De heer **Ceulemans** (JA21):
Ja, als het maar genoteerd is.

De **voorzitter**:

Ja, dan noteren we het daarbij en dan maken we die toezegging iets breder: "... te informeren over de toekenning van brede ondersteuning door gemeenten en daarbij ook inzicht te geven in materiële en immateriële schade die vergoed is".

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Dat laatste is al toegezegd in de brief die we afgelopen week hebben gestuurd, maar ...

De **voorzitter**:

Ja, maar meneer Ceulemans hecht eraan om dit ook hier in de commissie als toezegging te noteren.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ja, ik vind het allemaal prima.

De **voorzitter**:

We nemen het ook afzonderlijk op; misschien is dat nog beter. Ik zie dat dit akkoord is.

Dan zijn we aan het einde gekomen van dit debat. Het lid Inge van Dijk heeft een tweeminutendebat aangevraagd. Die aanvraag geleiden we ook door. Dank u allemaal voor uw aanwezigheid. Ik beëindig hiermee de vergadering.

Sluiting 17.15 uur.